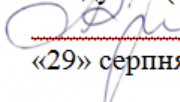

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Навчально-науковий інститут заочно-дистанційного навчання

Кафедра правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач (начальник) кафедри

 проф. Галина ЛАВРИК

«29» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Історія держави і права України»

Освітньо-професійна програма / спеціалізація	«Право» (назва)
Спеціальність	081 Право (код, назва спеціальності)
Галузь знань	08 Право (код, назва галузі знань)
ступінь вищої освіти	бакалавр (бакалавр, магістр, доктор філософії)

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія держави і права України» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри, протокол від «29» серпня 2023 року № 1

ПОЛТАВА – 2023

Укладач:

Вікторія ОРЕЛ, старший викладач закладу вищої освіти кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

Олег КУЛЬЧІЙ

ЗМІСТ

Розділ 1.	Опис навчальної дисципліни	4
Розділ 2.	Перелік компетентностей та програмних результатів навчання	5
Розділ 3.	Програма навчальної дисципліни	8
Розділ 4.	Тематичний план навчальної дисципліни	27
Розділ 5.	Оцінювання результатів навчання	90
Розділ 6.	Інформаційні джерела	96
Розділ 7.	Програмне забезпечення навчальної дисципліни	109

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1. Опис навчальної дисципліни «Історія держави і права України»

Місце в структурно-логічній схемі підготовки	<i>Пререквізити:</i> теорія держави і права, історія держави і права зарубіжних країн, римське приватне право. <i>Постреквізити:</i> право Європейського Союзу, галузеві навчальні дисципліни
Мова викладання	Українська мова
Статус дисципліни – обов’язкова	
Курс/семестр вивчення	денна – 2; заочна – 2
Кількість кредитів ЄКТС/кількість модулів	Кількість кредитів за ЄКТС – 5 / 3 модулі
Денна форма навчання:	
Кількість годин:	
– загальна кількість: 1 семестр –; 2 семестр – 150	
– лекції: 1 семестр – ; 2 семестр – 34	
– семінарські заняття: 1 семестр – ; 2 семестр – 30	
– самостійна робота: 1 семестр –; 2 семестр – 86	
– вид підсумкового контролю: 1 семестр – ; 2 семестр – екзамен	
Заочна форма навчання:	
Кількість годин:	
– загальна кількість: 1 семестр – ; 2 семестр – 150	
– лекції: 1 семестр – ; 2 семестр – 16	
– семінарські заняття: 1 семестр – ; 2 семестр – 10	
– самостійна робота: 1 семестр – ; 2 семестр – 124	
– вид підсумкового контролю: 1 семестр – ; 2 семестр – екзамен	

Розділ 2. Перелік компетентностей та програмних результатів навчання

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права України» є вивчення і оволодіння необхідними знаннями з історії держави і права України, для кращого пізнання процесів виникнення, трансформації та прогнозування подальшого розвитку державно-правових форм та інститутів, що функціонували в українських землях, а також вивчення правового статусу конкретних державних органів, верств населення, джерел права і правових систем у певному історичному просторі та хронологічній послідовності для ефективного виконання своїх професійних обов'язків.

Провідне **завдання** вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права України» полягає у набутті студентами необхідних теоретичних знань про правову дійсність і розвиток української держави і права у конкретний історичний період розвитку людської цивілізації, а саме пізнанні і поясненні історії державно-правового розвитку в Україні; визначенні стійких тенденцій, закономірностей розвитку історико-правових явищ; формуванні національної свідомості, високих моральних і правових цінностей, поваги до минулого українського народу та віри в його майбутнє.

Таблиця 2. Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна «Історія держави і права України», програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1.	здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1)	визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1)
2.	знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3)	проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3)
3.	здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	використовувати статистичну інформацію, отриману з

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
	(ЗК7)	першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності (РН 14)
4.	здатність бути критичним і самокритичним (ЗК 8)	оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6)
5.	здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК 11)	застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18)
6.	здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК13)	доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло (РН 12)
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>		
7.	здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему (СК 2)	пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН 19)
8.	цінування та повага до гідності людини як найвищої	

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
	соціальної цінності, розуміння її правової природи (СК3)	
9.	здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16)	надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (РН 22)

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Програму навчальної дисципліни «Історія держави і права України» обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства. Протокол засідання кафедри від «29» серпня 2023 року № 1.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль I

Вступ до історії держави і права України. Держава і право на території України від появи перших держав до середини XIV ст.

Розділ 1. Вступ до історії держави і права України. Генеза держави і права на території України: найдавніші часи

Тема 1. Вступ до історії держави і права України.

Предмет, методологія та завдання історії держави і права України. Місце історії держави і права України в системі інших юридичних і гуманітарних навчальних дисциплін. Міждисциплінарні зв'язки.

Періодизація історії держави і права України.

Джерела історії держави і права України. Історіографія історії держави і права України. Інформаційні джерела з навчальної дисципліни.

Тема 2. Перші державні утворення та право на території України (від появи перших держав до VII ст. н. е.).

Витоки української державності і права. Додержавні і ранньодержавні утворення на території України (палеолітичні стоянки на території сучасної України, Аратта, Кіммерія).

Територія, організація влади, суспільний устрій, соціальна структура населення. Характерні риси права Скіфської держави.

Формування та розвиток античних державних утворень у Північному Причорномор'ї (кінець VII ст. до н.е. – перша половина VI ст. н.е.): загальна характеристика державно-правового устрою, соціальна структура полісів (Тіра, Херсонес, Ольвія, Пантікапей, Фанагорія, Керкінітида, Німфей та ін.); нормативні основи колонізації; міжнародно-правові відносини; джерела права (звичаєве право, нормативні акти, використання досягнень античної правової думки).

Державне право античних держав Північного Причорномор'я (кінець

VII ст. до н.е. – перша половина VI ст. н.е.): правовий статус населення (політи, неповноправне населення, раби); форми держав (устрій, правління, режим); органи державної влади та управління; судоустрій; фінанси.

Нормативне регулювання цивільно-правових відносин, вплив римського права; становлення кримінального права. Характерні риси процесуального права, карально-охоронні функції в античних містах-державах Північного Причорномор'я (кінець VII ст. до н.е. – перша половина VI ст. н.е.).

Боспорське царство (480 р. до н.е. – IV ст. н.е.). Загальна характеристика державного ладу. Соціальна структура. Характерні риси права.

Західні, південні та східні слов'яни. Виникнення державності у східних слов'ян. Держава антів (кінець IV ст. – початок VII ст.): територія, організація влади, суспільний устрій, соціальна структура населення, характерні риси права.

Розділ 2. Генеза держави і права на території України: княжа доба

Тема 3. Державний та суспільний устрій Київської Русі (України-Русі) (VII ст. – середина XIII ст.).

Передумови утворення держави у східних слов'ян. Інститути публічного управління племен та союзів племен — зародки державної влади. Східнослов'янські племена, союзи племен, племінні княжіння. Союз союзів племінних княжінь Середнього Подніпров'я під назвою «Русь» (VIII ст. н. е.).

Союз племінних княжінь під назвою «Руська земля» (поч. IX ст.) – попередник держави Київська Русь.

Причини утворення і розвиток Київської Русі (Русі-України, Київської держави). Формування її території. Теорії походження Київської Русі (автохтонна, норманська, хозарська, кельтська, сучасна та ін.).

Державний устрій. Ранньофеодальна монархічна форма правління. Принципи спадкування великого князівського престолу. Вищі органи влади: великий князь київський, рада при великому князеві (боярська рада). Удільні князі. З'їзди князів (снеми). Віче. Десятинна та двірцево-вотчинна системи управління. Місцеві органи управління: посадники, волостелі. Судові органи. Військо. Церковна організація.

Суспільний лад. Правовий статус населення Київської Русі. Сільська/територіальна громада – верв. Великі київські князі. Місцеві князі. Бояри. Духовенство. Міське населення. Смерди. Закупи. Рядовичі. Изгої. Холпи.

Тема 4. Джерела права та система права Київської Русі (України-Русі) (IX ст. – середина XIII ст.).

Джерела права Київської Русі: звичаєве право; нормативні акти (закони, збірки законів «Руська Правда»); нормативні договори; канонічне право.

Договори Русі з Візантією, інші міжнародні договори. Церковні устави / статuti. Князівське законодавство: устави / статuti / та уроки.

Візантійські пам'ятки права. «Руська правда» та її редакції. Формування правової системи. Рецепція римського приватного права.

Державне право Київської Русі. Характерні риси цивільного права у Київській Русі: право власності; зобов'язальне право; спадкове право; сімейне право.

Кримінальне право Київської Русі: поняття злочину; суб'єкти та об'єкти злочину; мета та види покарань.

Процесуальне право Київської Русі: історична форма процесу, стадії процесу, суб'єкти процесу, види доказів.

Тема 5. Галицько-Волинська держава і право (XI ст. – середина XIV ст.).

Особливості державно-правового розвитку українського народу в період політичної роздробленості. Піднесення економічного і політичного значення місцевих феодальних центрів. Київське князівство. Чернігівське та Сіверське князівства. Переяславське князівство. Галицьке князівство. Володимиро-Волинське князівство. Утворення та розквіт Галицько-Волинського князівства як центру об'єднання земель південно-західної частини Київської Русі.

Суспільний лад. Князі. Бояри і боярська аристократія. Служили феодали. Духовенство. Смерди, міське населення. Холопи і челядь.

Державний устрій. Князь. Боярська рада. Князівські з'їзди (снеми). Віче. Прискорене переростання десяткової системи управління у двірсько-вотчинну. Двірський, канцлер, стольник, збройник, отроки, дитячі та ін. Міське управління. Тисяцькі та соцькі. Посадники, волостителі, старости та ін. Судова система. Військо. Церква.

Правова система. Джерела права. Звичаєве право. «Руська Правда». Князівське законодавство: князівські грамоти, заповіти, статuti, договори тощо. Грамота князя Івана Ростиславовича 1134 р. Рукописання (заповіт) князя Володимира Васильковича 1287 р. Статутна грамота князя Мстислава Даниловича 1289 р. Церковне законодавство.

Значення Галицько-Волинської держави як спадкоємниці державно-правової традиції Київської Русі.

Модуль II Держава і право на території України з другої половини XIV ст. до 1917 р.

Розділ 3. Генеза держави і права на території України: польсько-литовська доба; боротьба окремих українських земель за самостійність (друга половина XIV ст. – середина XVII ст.).

Тема 6. Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі іноземних держав.

Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі Великого князівства Литовського, Королівства Польського та Речі Посполитої.

Приєднання українських земель до Великого князівства Литовського / створення Литовсько-Руської держави. Захоплення частини українських земель Королівством Польським. Люблінська унія 1569 р. і створення держави Речі Посполитої. Зміни в політично-правовому становищі українських земель.

Суспільний лад. Князі, магнати, бояри, шляхта. Духовенство. Міське населення. Селянство, його верстви і групи. Закріпачення селян.

Державний лад. Установлення нового адміністративно-територіального поділу. Ліквідація князівств і земель. Запровадження воєводств і повітів. Центральні і місцеві, органи влади і управління в українських землях. Судові органи.

Поняття та види джерел права. Звичаєве право як джерело права Великого князівства Литовського, Польського Королівства та Речі Посполитої. Королівські привілеї і статuti. Судебник 1468 р. Литовські статuti 1529 р., 1566 р., 1588 р. Сеймові конституції. Церковне право. Реституція правових збірників іноземних держав в систему права Речі Посполитої.

Характерні риси права. Магдебурзьке право. Розвиток цивільного права. Поняття та види права власності. Речове і зобов'язальне право. Сімейне право. Право спадщини. Розвиток кримінального права та процесу. Поняття злочину і покарання за кримінальним правом Речі Посполитої. Види злочинів і покарань. Судоустрій. Порядок розгляду кримінальних справ у судах та виконання вироків. Копні суди.

Правовий статус інших українських земель у складі іноземних держав.

Територіальний устрій Галичини. Буковина у складі князівства Молдавія і Османської імперії. Закарпаття у складі Угорського королівства. Чернігово-Сіверщина у складі Великого князівства Московського.

Правовий статус Північного Причорномор'я. Кримське ханство як самостійне державне утворення і васал Османської імперії: суспільний устрій та державний лад, характерні риси права.

Розділ 4. Генеза держави і права на території України: Запорозька Січ та Гетьманщина

Тема 7. Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право.

Українська колонізація Подніпров'я і Запоріжжя. Причини та умови виникнення українського козацтва. Козацтво як явище світової історії.

Поява першої січей. Запорозька Січ – державно-політичне утворення українського народу. Соціальні джерела та засади формування Запорозької Січі. Соціальний склад і правове становище січового козацтва.

Запорозька Січ як центр народного невдоволення, боротьби проти соціального, національного та релігійного гноблення. Адміністративно-територіальний поділ Запорозької Січі: кіш, курені, паланки. Категорії населення Запорозької Січі. Козацька символіка (клейноди).

Система органів військово-адміністративної влади. Військова (Загальна) рада. Кошовий отаман. Генеральна старшина (військові начальники). Кошовий отаман. Військовий суддя. Військовий осавул. Військовий писар. Курінні отамани. Військові службовці: підписар, булавничий, хорунжий, бунчужний, довбиш, пушкар, канцеляристи та ін. Старшина похідна та паланкова. Державно-правовий статус реєстрового козацтва у Речі Посполитій.

Правова система Запорозької Січі. Джерела права. Звичаєве козацьке право. Церковне право. Рішення військових рад, кошового отамана, старшини. Особливості застосування гетьманських універсалів, царських грамот, універсалів польських королів як джерел права Запорозької Січі.

Характерні риси права. Поняття і види злочинів на Січі. Система покарань. Суд. Особливості судового процесу.

Тема 8. Українська держава і право в роки національно-визвольної війни українського народу (1648 р. – перша половина 1660-х рр.).

Соціально-економічне та політичне становище України напередодні і в ході національно-визвольної війни. Причини і характер національно-визвольної війни. Хід основних подій.

Формування української національної держави – Війська Запорозького (Гетьманщини).

Державний устрій. Ліквідація польської адміністративно-політичної системи управління. Новий адміністративно-територіальний поділ. Вищі органи влади й управління. Загальновійськова козацька Рада. Рада Генеральної старшини. Гетьман. Генеральний уряд. Полковники і полкові уряди. Сотники і сотенні уряди. Курінні отамани. Військові канцеляристи. Городові отамани.

Суспільний лад. Зміни у суспільних відносинах. Ліквідація польського магнатського землеволодіння. Зміцнення українського старшинського, шляхетського та церковного землеволодіння. Особливості соціально-економічного розвитку Лівобережної України. Міщани, селяни-посполиті, їх соціально-правовий статус. Духовенство.

Джерела права: звичаєве право, Характерні риси звичаєвого козацького права, міжнародні угоди, нормативні акти (універсали), канонічне право, правова думка (Б. Хмельницький, А. Кисіль). Зборівська угода 1649 р., Білоцерківський договір 1651 р., угоди Війська Запорозького із Річчю Посполитою. Переяславська рада 8 січня 1654 р. Державно-правовий статус України Гетьманщини за Березневими статтями 1654 р. і царськими жалуваними грамотами від 27 березня та 12 квітня 1654 р.

Основні зміни у праві в українських землях періоду національно-визвольної війни: цивільне право (право власності на землю); кримінальне право (державні, військові злочини); процесуальне право (судочинство).

Міжнародно-правовий статус України у середині XVII ст.: правовідносини з Річчю Посполитою, Османською імперією, князівством Молдавія, Кримським ханством, Швецією, Московським царством та ін.

Наслідки формування української національної держави за Б. Хмельницького.

Тема 9. Українська державність і право за часів «руїни» та відновлення автономії Війська Запорозького (друга половина 1660-х рр. – середина XVIII ст.).

Державний лад. «Руїна» та її наслідки. Гетьмани і гетьманські конституції. Полкові, сотенні та курінні органи управління. Обмеження автономних прав України. Органи самодержавного управління Україною – Гетьманщиною: Посольський приказ, Малоросійський приказ 1663 р., Колегія іноземних справ, Сенат, Перша Малоросійська колегія (1722-1724 рр.), Правління гетьманського уряду (1734-1750 рр.).

Суспільний устрій. Правовий статус населення Лівобережної України. Правовий статус населення Правобережної України. Селяни. Міщани. Бунчукове та значкове військові товариства. Українська родова шляхта. Поступове відновлення панщини.

Джерела права. Зростання ролі українського права. Звичаєве право. Нормативно-правові акти гетьманської влади: гетьманські універсали, ордери, інструкції, листи, декрети, грамоти. Договірні статті. Віленський договір (1656 р.), Гадацький договір І. Виговського (1658 р.), Андрусівське перемир'я (1667 р.), Вічний мир (1686 р.), Константинопольський мирний договір з Туреччиною (1710 р.). Роль гетьмана І. Мазепи в боротьбі за незалежну соборну Україну. Шведсько-українська угода (1708 р.). Значення Полтавської битви 1709 р. для української державності.

«Договори і Постановлення Прав і вольностей Війська Запорозького» (Конституція Пилипа Орлика) 1710 р. – закономірний результат розвитку державно-правової думки українського народу. Умови та причини прийняття. Структура та основний зміст. Форма правління. Розподіл влади за гілками, їх взаємодія, склад, порядок формування, владні повноваження. Значення для української державності та права. Світове значення для розвитку політико-правової думки.

Джерела польсько-литовського походження. Збірники магдебурзького права. Збірники церковного права. Царське законодавство та його поширення в українських землях. Кодифікація українського права. «Права, за якими судиться малоросійський народ» (1743 р.). «Суд і розправа в правах малоросійських» Ф. Чуйкевича (1750 р.).

Характерні риси права. Право власності. Зобов'язальне право. Шлюбно-сімейне право. Право успадкування за заповітом та за законом.

Кримінальне право. Види злочинів і система покарань. Зміни у процесуальному праві. Обвинувально-змагальний та слідчий (інквізиційний) форми процесу.

Розділ 5. Генеза держави і права на території України: доба імперіалізму

Тема 10. Державність і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XVIII ст. – початок XX ст.).

Державність і право в українських землях в умовах колонізаторської політики російського царизму (друга половина XVIII ст. – перша половина XIX ст.).

Входження українських земель до складу іноземних держав. Суспільний лад. Правове становище соціальних груп. Посилення кріпосного гніту. Зрівняння в правах козацької старшини з російським дворянством.

Подальший наступ Російської імперії на автономію України.

Державний лад. Організація судів. Відновлення гетьманства. Судова реформа 1760-1763 рр. Остаточне скасування гетьманської влади у 1764 р.

Поділи Речі Посполитої та входження Правобережної України і Західної Волині до складу Російської імперії. Анексія Російською імперією Північного Причорномор'я та Криму. Буковина та Закарпаття під австрійським пануванням.

Запровадження посади генерал-губернатора. Друга Малоросійська колегія (1764-1786 рр.). Ліквідація козацьких полків на Слобідській Україні та Лівобережжі (1765-1783 рр.), Запорозької Січі та її паланок (1775 р.). Заснування Задунайської Січі (1775-1828 рр.). Поширення загальноросійської системи управління. Введення у 1782-1785 рр. губернського поділу відповідно до російського «Учредження о губерніях» (1775 р.). Організація судів. Судова реформа (1760-1763 рр.).

Джерела права. Книга «Статут та інші права малоросійські»

В. Кондратьєва (1764 р.). «Екстракт малоросійських прав» (1767 р.). «Екстракт із указів, інструкцій і настанов... Сенату» (1786 р.).

Характерні риси права. Речове право. Зобов'язальне право. Шлюбно-сімейне право. Право спадщини. Види злочинів і покарань. Процесуальне право.

Державний лад і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XIX ст. – початок XX ст.).

Суспільний лад. Майнове розшарування населення. Дворянство, духовенство, купецтво, особисте і потомствене дворянство. Промисловий переворот і початок трудових відносин. Селянська реформа 1861 р. в українських землях.

Основні напрями розвитку державно-правової системи Російської імперії, особливості її функціонування в українських губерніях.

Система самодержавних органів управління в Україні. Реформи в галузі державного будівництва і особливості їх проведення в Україні. Земська реформа 1864 р. Міська реформа 1870 р. Військова реформа. Поліцейська реформа. Судова реформа 1864 р. Контрреформи 1880 – 90-х рр.

Соціально-економічні зміни. Революція 1905-1907 рр. Режим військового стану в українських землях. Розвиток джерел права. Правова думка (програми політичних партій).

Характерні риси державного (конституційного) права Російської імперії на початку ХХ ст.: Маніфест 17 жовтня 1905 р., основні державні закони Російської імперії 1906 р.; правовий стан населення; виборче право; центральні та місцеві органи влади; органи самоврядування, запровадження земств на Правобережній Україні.

Основні зміни в праві українських земель у складі Російської імперії в умовах Першої світової війни: милітаризація державного апарату. Особливі наради, Союз міст, Земський союз, «Земгор», воєнно-промислові комітети.

Характерні риси права. Цивільне, адміністративне, фінансове, трудове, кримінальне та кримінально-процесуальне право Російської імперії воєнної доби.

Тема 11. Державно-правовий устрій в західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець ХVІІІ ст. – початок ХХ ст.).

Державно-правовий статус українських земель у складі Австрійської імперії: правовий статус населення; форми державного устрою та правління; судоустрій. Характерні риси права.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Органи влади й управління. Конституція 1848 р. Зміни в політико-правовому становищі українських земель. Головна Руська Рада.

Політико-правове становище українських земель у складі Австро-Угорської імперії. Суспільний лад. Магнати, шляхта, духовенство. Селянство. Скасування кріпосного права. Міське населення.

Дуалістична Австро-Угорська монархія. Конституція 1867 р. Крайові сейми Галичини та Буковини. Повітові, міські, сільські органи самоврядування. Повітові громади (гміни), повітові ради та старости. Статути Львова та Чернівців.

Правова система. Джерела права. Характеристика галузей права. Практика апробації австрійського законодавства у Галичині. Дія австрійського законодавства на території Галичини та Буковини: Цивільний кодекс 1811 р.; Цивільно-процесуальний кодекс 1796 р. та 1895 р.; Кримінальний кодекс 1803 р. та 1852 р.; Кримінально-процесуальний кодекс 1853 р. і 1873 р.

Суди в західноукраїнських землях. Правоохоронні органи. Адвокатура.

Модуль III

Держава і право на території України від 1917 р. – до сьогодення

Розділ 6. Генеза держави і права на території України: українська національно-демократична революція (1917-1920-ті рр.)

Тема 12. Відродження української національної державності в період 1917 – 1920-х рр.

Держава і право в Україні доби Української Центральної Ради (УЦР) («Перша УНР»). Утвердження УЦР як легітимного органу політичного представництва українського народу. Проголошення Української народної Республіки (УНР). Органи центральної влади та управління. Мала Рада, Генеральний секретаріат. Організація місцевої влади й самоврядування: губернські та повітові ради, волосні й сільські народні управи. Судова система. Правоохоронні органи. Військове будівництво. Особливості законодавчого процесу. Універсали УЦР. Конституційне законодавство. «Закони про тимчасовий устрій України» (29 квітня 1918 р.). Формування галузевого законодавства.

Держава і право в Україні доби Гетьманату гетьмана П. Скоропадського («Українська держава»). Проголошення «Української держави». Органи центральної влади та управління. Організація місцевої влади й самоврядування. Судова система. Правоохоронні органи. Військове будівництво. Законодавчі акти Гетьманату. Конституційне законодавство. Формування галузевого законодавства. Падіння Гетьманату П. Скоропадського.

Держава і право Української Народної Республіки доби «Директорії» («Друга УНР»). Утворення та органи влади Директорії. Особливості державотворення в Україні періоду Директорії УНР. Органи центральної влади та управління. Трудовий конгрес. Організація місцевої влади й самоврядування. Судова система. Правоохоронні органи. Військове будівництво. Відновлення законів УНР. Конституційне законодавство. Формування галузевого законодавства.

Тема 13. Виникнення і діяльність Західноукраїнської Народної Республіки (1918 – 1920-ті рр.)

Українська Національна Рада: функції, склад. Відозви Української Національної Ради від 1 листопада 1918 р. Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Правовий статус населення ЗУНР.

Організація і структура державного апарату. Центральні й місцеві органи державної влади й управління. Національна рада. Президент. Державний секретаріат. Реорганізація армії. Правовий статус Української Галицької Армії (УГА). Органи охорони порядку.

Судова система. Передвступний договір із Директорією УНР від 14 грудня 1918 р. Акт проголошення соборності України 22 січня 1919 р.

Закон про скликання Сейму ЗУНР як гарантія забезпечення рівності національних меншин в ЗУНР. Законодавство ЗУНР. Судочинство. Адвокатура. Нотаріат.

Паризька конференція та її наслідки для української державності. Падіння ЗУНР.

Причини поразки української національно-визвольної боротьби за державну незалежність. Уроки національної державності 1917-1923 рр. для українського державотворення.

Розділ 7. Генеза держави і права на території України: радянська доба; боротьба західноукраїнських земель за державність

Тема 14. Державність і право на території України під владою більшовицьких Рад (1917 – 1920-ті рр.). Становлення радянської державності і права.

Виникнення радянської форми державності. Створення Рад робітничих, селянських і солдатських депутатів як органів керівництва революційним рухом. Спроби радянзації України.

Організація конституційних органів державної влади.

I Всеукраїнський з'їзд Рад робітничих і солдатських депутатів. Проголошення України республікою Рад (12 грудня 1917 р.). Обрання Центрального Виконавчого Комітету (ЦВК). Утворення тимчасового робітничо-селянського радянського уряду України – Народного Секретаріату (з 29 січня 1919 р. – Ради Народних Комісарів). Місцеві ради.

II Всеукраїнський з'їзд Рад (березень 1918 р.), його рішення. Надзвичайні органи радянської влади: Повстанбюро, Центральний військово-революційний комітет (ЦВРК), революційні та військово-революційні комітети (ревкоми, військревкоми). Створення Тимчасового робітничо-селянського уряду України (28 листопада 1918 р.). Декрет уряду «Про організацію влади на місцях». Вибори до місцевих рад.

III Всеукраїнський з'їзд Рад (березень 1919 р.). Створення Ради оборони УСРР, місцевих комітетів оборони, Всеукраїнського революційного комітету та ревкомів на місцях. Комбіди (комітети бідноти) – надзвичайні органи влади на селі. Відновлення ВУЦВК і Ради Народних Комісарів (Раднаркому) (лютий 1920 р.). Вибори до місцевих рад лютий-квітень 1920 р.).

IV Всеукраїнський з'їзд Рад. Створення та функції комнезамів (комітетів незможних селян). Розвиток зв'язків Української соціалістичної радянської республіки (УСРР) із Російською соціалістичною федеративною радянською республікою (РСФРР) та іншими радянськими республіками. Органи управління народним господарством.

Спроби місцевих рад створити власні суди. Постанова Народного секретаріату від 4 січня 1918 р. «Про введення Народного суду». Декрет про суд Раднаркому УСРР від 19 лютого 1919 р. Положення про революційні трибунали від 23 січня 1918 р. Тимчасове положення про народні

суди та революційні трибунали від 20 лютого 1919 р. Положення Раднаркому про народний суд від 26 жовтня 1920 р. Інструкція Нарком'юсту «Про судочинство» від 3 червня 1919 р.

Всеукраїнська надзвичайна комісія для боротьби з контрреволюцією. Позасудові репресії. Створення радянської міліції та органів державної безпеки. Становлення радянського права. Конституція УСРР (1919 р.). Офіційне проголошення Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР). Поширення на територію України декретів і розпоряджень робітничо-селянського уряду РСФРР. Декрети про націоналізацію підприємств, банків. Застосування адміністративно-правових актів в управлінні державною власністю. Закон про землю від 5 лютого 1920 р. Хлібна і продовольча розкладка. Декрети від 20 лютого 1920 р. про цивільний шлюб і свободу розлучень. Риси трудового права. Риси кримінально- та цивільно-процесуального права.

Тема 15. Початок панування радянської державності і права на території України (1921 р. – початок 1929 р.). Українські землі в складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Перехід до нової економічної політики. Постанова ВУЦВК від 27 березня 1921 р. «Про заміну продовольчої розкладки натуральним податком». Договірні відносини між УСРР і РСФРР. Правове оформлення Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР). Державно-правове становище УСРР за договором про утворення СРСР (грудень 1922 р.) і Конституцією СРСР (1924 р.).

Перебудова державного апарату УСРР у зв'язку з утворенням СРСР. Всеукраїнський з'їзд Рад як верховний орган державної влади УСРР. Державний статус ВУЦВК за Положенням про ВУЦВК від 12 жовтня 1924 р. Компетенція Президії ВУЦВК. Склад і повноваження уряду за «Положенням про Раднарком УСРР» від 12 жовтня 1924 р.

Зміни в системі органів галузевого управління (загальносоюзні, об'єднані та республіканські наркомати). Загальне положення про народні комісаріати УСРР від 12 жовтня 1924 р. Українізація державного і господарського апарату. Адміністративно-територіальна реформа. Проголошення Молдавської АСРР у складі УСРР. Запровадження триступеневої (округ – район – сільрада) системи управління. Положення про місцеві (окружні, районні) з'їзди Рад і виконкоми; сільські, міські і селищні Ради. Національні адміністративно-територіальні одиниці. Перетворення комнезамів на добровільні громадські організації.

Судова система за Положеннями про судоустрій (1922 р., 1925 р., 1929 р.). Порядок утворення, склад та юрисдикція народних судів, окружних судів, Головного суду АМСРР, Верховного Суду УСРР. Дисциплінарні суди. Громадські суди, примиренські камери. Прокуратура: структура та функції. Адвокатура. Структура, функції ОДПУ, ДПК при РНК УСРР та посилення репресивно-каральної спрямованості цих органів.

Перша кодифікація законодавства УСРР. Посилення ролі загальносоюзного законодавчого регулювання. Зміни й доповнення до Конституції УСРР (1925 р.). Конституція УСРР (1929 р.). Позбавлення та обмеження виборчих прав. Риси цивільно-правового регулювання. Цивільний кодекс (1922 р.). Регуляція права власності. Договірне право. Риси шлюбно-сімейного права. Кодекс законів про родину, опіку, шлюб і про акти громадянського стану (1926 р.). Земельний кодекс (1922 р.) і зміни до нього (1927 р., 1928 р.). Закон про ліси (1923 р.). Кодекс законів про працю (1922 р.). Кодекс законів про народну освіту (1922 р.). Адміністративний кодекс (1927 р.). Кримінальний кодекс (1922 р.). Демократизація кримінального процесу за кримінально-процесуальним кодексом (1922 р.). Тенденція до посилення відповідальності. Кримінальний кодекс (1927 р.). Посилення силового тиску держави за кримінально-процесуальним кодексом (1927 р.). Цивільний процесуальний кодекс (1924 р. і 1929 р.). Виправно-трудоий кодекс (1925 р.).

Тема 16. Держава і право УРСР в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.).

Деформація державно-політичної системи. Розвиток тенденції централізації та уніфікації державної влади УСРР-УРСР. Ліквідація правових основ багатокладної економіки. Зміни в органах центральної влади згідно з Конституцією Української радянської соціалістичної республіки (УРСР) від 30 січня 1937 р. Верховна Рада УРСР, її Президія. Раднарко УРСР. Посилення ролі загальносоюзних органів управління. Зрошення партійного й адміністративного апарату. Організація органів місцевої влади. Посилення ролі сільських рад і комнезамів у період колективізації. Адміністративно-територіальна реформа (центр – область – район). Реорганізація районних і міських рад. Посилення ролі виконавчих структур у місцевих радах. Народні суди – основна ланка судової системи. Підвищення ролі обласних судів за постановою ВУЦВК і Раднаркому УСРР від 20 червня 1934 р. Верховний Суд УСРР. Створення загальносоюзної централізованої системи прокурорських органів. Ліквідація НКВС УСРР (1930 р.) та утворення загальносоюзного НКВС (1934 р.). Заміна судового розгляду кримінальних справ адміністративними рішеннями. «Особлива нарада» НКВС, «трійки» та «двійки» на місцях. Застосування незаконних методів слідства, проведення масових репресій.

Тенденції розвитку правової системи. Перевага загальносоюзного законодавства над республіканським. Суспільно-політичне тлумачення радянської ідеології та особливості розвитку джерел права. Конституція (Основний закон) (УРСР) (30 січня 1937 р.).

Особливості цивільно-правового регулювання. Придушення приватногосподарської діяльності.

Зміни у трудовому законодавстві. Індустріалізація і зміни в соціально-правовому становищі робітництва.

Репресивно-правове забезпечення насильницької колективізації. Правове регулювання діяльності колгоспів. Правова оцінка Голодомору 1932-1933 рр. в українських землях.

Посилення кримінальної репресії. Зміни й доповнення до Кримінального кодексу УРСР на підставі загальносоюзних законів і постанов («Про охорону майна державних підприємств колгоспів та кооперації і зміцнення суспільної (соціалістичної) власності» від 7 серпня 1932 р., «Про кримінальну відповідальність за зраду Батьківщині» від 8 червня 1934 р. та ін.). Зміни в кримінально-процесуальному законодавстві.

Надзвичайний порядок судочинства у справах про терористичні акти, контрреволюційне шкідництво й диверсії за постановою ЦВК СРСР від 1 грудня 1934 р.

Тема 17. Політико-правовий статус західноукраїнських земель (Галичина, Північна Буковина, Бессарабія та Закарпаття) у 1921-1939 рр.

Політико-правове становище Галичини у складі Польщі. Утворення та державно-політичний устрій міжвоєнної Польщі. Каральний апарат та джерела права міжвоєнної Польщі на галицьких та волинських землях. Національна політика Польської держави та соціально-політичне становище українців. Політика «прометеїзму» Ю. Пілсудського. Політика «паціфікації». Організація українських націоналістів (ОУН): програмові постанови, устрій.

Суспільно-політичний устрій і право Північної Буковини та Бессарабії у складі Румунії. Державно-політичний устрій міжвоєнної Румунії. Воєнний стан (1918-1928 рр.). Період лібералізації (1928-1938 рр.). Диктатура Й. Антонеску в Румунії. Румунський каральний апарат на землях Північної Буковини та Бессарабії. Національна політика Румунської держави та соціально-політичне становище українців. Спроби румунізації українського населення.

Утворення Чехословацької республіки (ЧСР) та входження до її складу Закарпаття. Державно-правові засади статусу Підкарпатської Русі та її адміністративно-політична організація. Чехословацька політика щодо Закарпаття та забезпечення ЧСР політичних прав закарпатських українців. Мюнхенська змова. Реалізація конституційних прав автономії Закарпаття. Проголошення незалежності Карпатської України, її державно-правовий устрій.

Угорський окупаційний режим. Румунська окупаційна адміністрація.

Боротьба політичних партій та організацій у Західній Україні за українську державність: програмні положення, статuti, мета, результат. Організація українських націоналістів (ОУН) як політична організація в структурі українського повстанського руху.

Західноукраїнські землі в період загострення міжнародних відносин.

Тема 18. Держава і право УРСР в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).

Радянсько-німецький пакт про ненапад і таємний протокол Молотова – Ріббентропа (23 серпня 1939 р.) про розподіл сфер впливу в Європі. Введення військ Червоної Армії у Західну Волинь і Східну Галичину (17 вересня 1939 р.).

Правові основи входження Західної України до складу СРСР-УРСР. Народні збори Західної України та їхні акти. Закони Верховної Ради СРСР (1 листопада 1939 р.) та Верховної Ради УРСР (15 листопада 1939 р.) про прийняття Західної України до складу УРСР. Нота уряду СРСР від 28 червня 1940 р. та введення радянських військ у Північну Буковину і Бессарабію. Закон Верховної Ради СРСР (2 серпня 1940 р.) про включення Північної Буковини і Хотинського, Аккерманського та Ізмаїльського повітів Бессарабії до складу УРСР. Правові засади радянзації Західної України та Закарпаття. Новий адміністративно-територіальний поділ, державне будівництво та масові репресії у західних областях УРСР.

Початок радянсько-нацистської війни (22 червня 1941 р.). Перебудова державного механізму УРСР на початку війни. Надзвичайні органи влади та управління. Державний Комітет Оборони (ДКО). Ставка Верховного головнокомандування. Правовий режим воєнного стану і стану облоги. Діяльність місцевих органів влади й управління в період війни. Реорганізація органів суду і прокуратури. Розширення юрисдикції військових трибуналів. Об'єднання наркоматів внутрішніх справ і державної безпеки, розширення їхніх повноважень і посилення репресивно-каральної спрямованості.

Ідеологічні засади та інституціональні форми окупаційних режимів в Україні у роки Другої світової війни. Адміністративно-територіальне розчленування України, ідеологічні та організаційні засади встановлення німецького окупаційного режиму. Нацистський «новий порядок» та юридичні наслідки його дії на українській території. Органи місцевої адміністрації у підпорядкуванні німецького військового командування. Цивільні німецькі адміністративні окупаційні утворення. Судівництво та репресивно-каральний апарат в українських землях у роки німецької окупації.

Організаційно-правові основи діяльності українського повстанського руху. Спроби відродження української національної державності. Діяльність легіонів «Роланд» та «Нахтігаль». Акт відновлення Української держави (30 червня 1941 р.): зміст, значення. Початок формування українських органів влади (уряд, парламент, армія). Українська головна визвольна рада (УГВР) як національний координаційний надпартійний орган повстанського руху. Діяльність Української повстанської армії (УПА) як військового формування в структурі українського повстанського руху.

Радянська течія Руху Опору.

Відновлення радянської влади в Україні. Розширення прав республіки у сферах міжнародних відносин та оборони.

Особливості правотворчості та зміни в радянському законодавстві воєнного часу. Зміни у цивільно-правовій регуляції відносин власності, спадкування, житлокористування. Правове забезпечення зміцнення сім'ї, охорони материнства, дитинства. Правовий режим трудових мобілізацій і трудових повинностей. Збільшення робочого часу. Працевлаштування та побутове забезпечення інвалідів війни. Колгоспне законодавство воєнного часу. Зміни у кримінальному праві. Відповідальність за скоєння воєнних злочинів. Особливості процесуального права воєнного часу.

Тема 19. Держава і право УРСР у повоєнні роки та в період «десталінізації» (1945 – перша половина 1960-х рр.).

Повоєнний сталінський режим. Відбудова народного господарства. Членство УРСР в ООН і розширення міжнародних зв'язків. Ліквідація надзвичайних органів влади й управління.

Відновлення конституційних органів влади. Найвищі органи державної влади УРСР. Вибори до Верховної Ради УРСР (ВР УРСР) та місцевих органів влади й управління. Законотворча діяльність ВР УРСР у повоєнні роки. Правові засади діяльності голів та депутатів, регламентація їхньої роботи у ВР УРСР. Робота постійних і тимчасових комісій ВР УРСР.

Органи державного управління УРСР. Перетворення Ради Народних Комісарів на Раду Міністрів УРСР і Народних Комісаріатів УРСР на Міністерства УРСР (25 березня 1946 р.). Діяльність союзно-республіканських та республіканських міністерств. Державні комітети. Республіканські об'єднання і управління.

Місцеві органи державної влади і управління. Діяльність обласних, окружних, районних, міських, сільських і селищних Рад депутатів трудящих УРСР та їх виконавчих комітетів.

Закріплення в законодавстві державної символіки УРСР: герб (Указ від 21 листопада 1949 р.), гімн (Указ від 21 листопада 1949 р.), прапор (Указ від 3 травня 1956 р.).

«Десталінізація». Спроби вдосконалити управління народним господарством. Раднаргоспи. «Відлига».

Правові засади входження Кримської області до складу УРСР. Розширення компетенції республіканських органів управління. Об'єднання усіх українських земель у складі УРСР.

Повоєнні зміни в законодавстві. Друга комплексна кодифікація загальносоюзного та республіканського законодавства. Основи законодавства Союзу РСР і союзних республік в ієрархії норм радянського права.

Зміни у цивільно-правовому регулюванні. Цивільний кодекс УРСР (1963 р.). Цивільний процесуальний кодекс УРСР (1963 р.). Кодекс про шлюб і сім'ю УРСР (1969 р.).

Законодавство про працю. Закон про державні пенсії (1956 р.). Кодекс законів про працю УРСР (1971 р.). Усунення обмежень воєнної доби у трудовому праві. Новий порядок вирішення трудових спорів.

Правове регулювання колгоспного будівництва. Обмеження розвитку індивідуальних господарств.

Адміністративна відповідальність. Охорона громадського порядку в УРСР.

Природно-ресурсне законодавство. Земельний кодекс УРСР 1970 р. Водний кодекс УРСР 1972 р. Законодавство СРСР про надра, лісове господарство, про охорону атмосферного повітря, про охорону та використання тваринного світу.

Зміни у кримінальному праві. Нові форми державних злочинів. Розширення демократичних засад кримінального права. Кримінальний кодекс УРСР 1960 р. Скасування особливого процесуального порядку провадження слідства і судового розгляду. Процес реабілітації невинно засуджених під час масових репресій. Кримінально-процесуальний кодекс УРСР (1960 р.). Комісії у справах неповнолітніх. Положення про попереднє взяття під варту 1969 р. Виправно-трудоий кодекс УРСР (1970 р.).

Реорганізація судової системи. Закон про судоустрій УРСР (1960 р.). Інститут народних засідателів. Товариські суди. Перебудова правоохоронних органів. Положення про прокурорський нагляд у СРСР (24 травня 1955 р.). КДБ при Раді Міністрів СРСР та його органи в Україні. Реорганізація органів внутрішніх справ. Народні дружини. Положення про адвокатуру УРСР (25 вересня 1962 р.).

Зовнішньополітичні зносини УРСР: ратифікація міжнародних договорів, конвенцій, угод, статутів.

Тема 20. Розвиток правової та судової систем УРСР у період «застою» (середина 1960-х – середина 1980-х рр.).

Командно-адміністративна система управління та її вплив на суспільно-політичне життя. Конституція СРСР 1977 р. і Конституція УРСР 1978 р.

Правові основи та діяльність вищих органів державної влади та управління (Верховна Рада УРСР, Президія ВР УРСР, Рада Міністрів УРСР). Розширення повноважень ВР УРСР згідно з Конституцією 1978 р. Характеристика прав і обов'язків Президії ВР. Регламентація режиму роботи ВР УРСР.

Закон «Про Раду Міністрів Української РСР» від 19 грудня 1978 р. Місцеві органи влади. Зміни й доповнення у законодавстві, яке регулювало організацію й діяльність місцевих рад.

Судова система УРСР. Закони 1981 р. про судоустрій УРСР, про вибори районних (міських) народних суддів УРСР, про порядок відкликання народних суддів і народних засідателів районних (міських) народних судів УРСР. Реорганізація органів державного арбітражу. Закон

СРСР «Про державний арбітраж СРСР» від 30 листопада 1979 р. Закон СРСР «Про прокуратуру СРСР» від 30 листопада 1979 р.

Удосконалення організації та діяльності органів внутрішніх справ. Силкові правоохоронні та каральні органи – держбезпеки, міліції і виконання покарань. Судово-прокурорські органи, адвокатура та нотаріат. Закон СРСР «Про адвокатуру СРСР» від 30 листопада 1979 р. Положення про адвокатуру УРСР від 1 жовтня 1980 р. Нотаріат.

Принципи пріоритету держави над особистістю, переважання централістських настанов у законотворчості. Удосконалення кодифікації законодавства на союзному та республіканському рівнях. Видання Зводу законів СРСР і зводів законів союзних республік. Підготовка і видання Зводу законів УРСР.

Розвиток адміністративного законодавства. Кодекс УРСР про адміністративні правопорушення 1984 р. Цивільне і господарське законодавство. Житловий кодекс УРСР 1983 р. Зміст права на працю за Конституцією УРСР 1978 р. Законодавство УРСР про надра, лісове господарство, про охорону атмосферного повітря, про охорону та використання тваринного світу. Зміни у кримінальному законодавстві. Процесуальне законодавство. Розширення участі захисника у кримінальному процесі. Принципи процесуального права за Конституцією УРСР 1978 р.

Тема 21. Держава і право УРСР в період «перебудови» (1985-1991 рр.). Розпад СРСР.

Причини змін у внутрішній і зовнішній політиці СРСР. Реформування політичної системи. Демократизація суспільно-політичного життя. З'їзди народних депутатів СРСР. Зміни й доповнення до Конституції СРСР у зв'язку з удосконаленням системи державного управління.

Зміни в статусі УРСР як союзної республіки. Закон СРСР «Про розмежування повноважень між Союзом РСР і суб'єктами федерації» від 26 квітня 1990 р. Закон УРСР «Про зміни й доповнення Конституції (Основного закону) УРСР» від 27 жовтня 1989 р.

Демократизація виборчої системи. Діяльність Верховної Ради УРСР (1990-1991 р.) у парламентському режимі. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Закон УРСР «Про економічну самостійність Української РСР» від 3 серпня 1990 р. Закон «Про зміни й доповнення Конституції (Основного закону) УРСР» від 24 жовтня 1990 р. Розмежування повноважень між представницькими, виконавчими та судовими органами. Зміни в структурі вищої виконавчої влади. Запровадження поста Президента Української РСР. Створення Кримської Автономної Республіки. Закон від 7 грудня 1990 р. «Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування».

«Деідеологізація» суспільно-політичного життя. Масові страйки, «революція на граніті». Референдум 17 березня 1991 р. Новоогарьовський процес. Державний комітет з надзвичайного стану (ДКНС).

Розпад СРСР. Соціально-економічні та політичні передумови розпаду СРСР. Правове оформлення розпаду СРСР. Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.).

Правове забезпечення переходу економіки на ринкові відносини. Закони УРСР «Про власність» від 7 лютого 1991 р., «Про підприємства в Україні» від 27 березня 1991 р. Основи законодавства Союзу РСР і союзних республік про землю від 1990 р.

Реформування трудового законодавства. Зміни в інституті трудового договору. Спроби реформування законодавства, яке регулювало соціально-культурну сферу. Закони УРСР «Про мови в Українській РСР» від 28 жовтня 1989 р., «Про пенсійне забезпечення» від 5 листопада 1991 р.

Зміни й доповнення у кримінальному законодавстві. Декларація Верховної Ради СРСР від 14 листопада 1989 р. «Про визнання незаконними і злочинними репресивних актів проти народів, яких було піддано насильницькому переселенню, і забезпечення їхніх прав». Закон УРСР «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» від 17 квітня 1991 р.

Зміни в судовій системі. Процесуальне законодавство. Закон СРСР «Про порядок оскарження в суді неправомірних дій службових осіб, які обмежують права громадян» від 30 червня 1987 р.

Розділ 8. Розбудова Української держави та становлення національного права на межі століть: проблеми та перспективи

Тема 22. Розбудова незалежної України та становлення національного права.

Конституційно-правове та міжнародно-правове забезпечення розбудови незалежної України.

Конституційний процес у незалежній Україні. Конституційний договір

1995 р. Розроблення, прийняття та значення Конституції України від 28 червня 1996 р. Органи державної влади.

Українська державна символіка. Державна мова.

Організація державної влади і управління. Демократизація діяльності державно-владних інституцій.

Політична криза 2004 р. Конституційна реформа 2004 р. Трансформація форми державного правління в Україні від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської республіки. Відміна конституційної реформи 2004 р. Конституційним Судом України. Повернення до президентсько-парламентської форми правління.

«Помаранчева революція» 2004 р.: причини і наслідки. Євроінтеграційна стратегія України.

«Революція гідності» (листопад 2013 р. – лютий 2014 р.): причини і наслідки.

Правовий статус Автономної Республіки Крим (АРК). Анексія Кримського півострова російською федерацією (2014 р.). Причини та хід російсько-української війни (2014- ...). Причини повномасштабного вторгнення росії в Україну (24 лютого 2022 р.).

Тенденції розвитку правової системи України після проголошення державної незалежності у 1991 р. Джерела національного права незалежної України. «Поліджерельність» права. Напрями розвитку національної правової системи України: цивільне, земельне, кримінальне, процесуальне право; генеза нових галузей права (господарське, муніципальне, аграрне, космічне право).

Становлення національної правоохоронної та правозахисної системи України. Заснування національних органів охорони громадського порядку. Органи прокуратури, державної безпеки, податкові органи, адвокатура, органи юстиції, нотаріальні органи України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (нормативно-правове забезпечення; особливості діяльності). Організаційно-правові засади становлення системи внутрішніх органів України; завдання та напрями її реформування.

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4.1. Тематичний план навчальної дисципліни «Історія держави і права України» для здобувачів денної форми навчання освітньо-професійної програми «Право» спеціальності 081 «Право»

№ з/п	Назва модулів, розділів і тем навчальної дисципліни	Кількість годин за видами занять			
		разом	аудиторні		позааудиторні
			лекції	семінарські	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль I. Вступ до історії держави і права України. Держава і право на території України від появи перших держав до середини XIV ст.					
<i>Розділ 1. Вступ до історії держави і права України. Генеза держави і права на території України: найдавніші часи</i>					
1.	Вступ до історії держави і права України	6	2	-	4
2.	Перші державні утворення та право на території України (від появи перших держав до VII ст. н. е.).	6	-	2	4
<i>Розділ 2. Генеза держави і права на території України: княжа доба</i>					
3.	Державний та суспільний устрій Київської Русі (України-Русі) (VII ст. – середина XIII ст.).	6	2	-	4
4.	Джерела права та система права Київської Русі (України-Русі) (IX ст. – середина XIII ст.).	6	-	2	4
5.	Галицько-Волинська держава і право (XI ст. – середина XIV ст.).	6	2	-	4
Загалом		30	6	4	20
Модуль II. Держава і право на території України з другої половини XIV ст. до 1917 р.					
<i>Розділ 3. Генеза держави і права на території України: польсько-литовська доба; боротьба окремих українських земель за самостійність (друга половина XIV ст. – середина XVII ст.).</i>					
6.	Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі іноземних держав	7	2	2	3

1	2	3	4	5	6
<i>Розділ 4. Генеза держави і права на території України: Запорозька Січ та Гетьманщина</i>					
7.	Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право	8	2	2	4
8.	Українська держава і право в роки національно-визвольної війни українського народу (1648 р. – перша половина 1660-х рр.)	7	2	-	5
9.	Українська державність і право за часів «руїни» та відновлення автономії Війська Запорозького (друга половина 1660-х рр. – середина XVIII ст.)	7	-	2	5
<i>Розділ 5. Генеза держави і права на території України: доба імперіалізму</i>					
10.	Державність і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XVIII ст. – початок XX ст.)	8	2	2	4
11.	Державно-правовий устрій в західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець XVIII ст. – початок XX ст.)	8	2	2	4
Загалом		45	10	10	25
Модуль III. Держава і право на території України від 1917 р. – до сьогодення					
<i>Розділ 6. Генеза держави і права на території України: українська національно-демократична революція (1917 р. – 1920-ті рр.)</i>					
12.	Відродження української національної державності в період 1917 – 1920-х рр.	8	2	4	2
13.	Виникнення і діяльність Західноукраїнської Народної Республіки (1918 – 1920-ті рр.)	6	2	-	4
<i>Розділ 7. Генеза держави і права на території України: радянська доба; боротьба західноукраїнських земель за державність</i>					
14.	Державність і право на території України під владою більшовицьких Рад (1917 – 1920-ті рр.). Становлення радянської державності і права	6	-	2	4
15.	Початок панування радянської державності і права на території України (1921 р. – початок 1929 р.). Українські землі в складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік	8	2	2	4
16.	Держава і право УРСР в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.)	8	2	2	4
17.	Політико-правовий статус західноукраїнських земель (Галичина,	6	-	-	6

1	2	3	4	5	6
	Північна Буковина, Бессарабія та Закарпаття) у 1921-1939 рр.				
18.	Держава і право УРСР в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	6	2	-	4
19.	Держава і право УРСР у повоєнні роки та в період «десталінізації» (1945 – перша половина 1960-х рр.)	7	2	2	3
20.	Розвиток правової та судової систем УРСР у період «застою» (середина 1960-х – середина 1980-х рр.)	7	2	2	3
21.	Держава і право УРСР в період «перебудови» (1985-1991 рр.). Розпад СРСР	7	2	2	3
<i>Розділ 8. Розбудова Української держави та становлення національного права на межі століть: проблеми та перспективи</i>					
22.	Розбудова незалежної України та становлення національного права	6	2	-	4
Загалом		75	18	16	41
Разом із курсу:		150	34	30	86

Таблиця 4.2. Тематичний план навчальної дисципліни «Історія держави і права України» для здобувачів денної форми навчання освітньо-професійної програми «Право» спеціальності 081 «Право»

№ з/п	Назва розділу, модуля, теми	Кількість годин за видами занять			
		разом	аудиторні		позааудиторні
			лекції	семінарські	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Модуль I. Вступ до історії держави і права України. Держава і право на території України від появи перших держав до середини XIV ст.					
<i>Розділ 1. Вступ до історії держави і права України. Генеза держави і права на території України: найдавніші часи</i>					
1.	Вступ до історії держави і права України	6	2	-	4
2.	Перші державні утворення та право на території України (від появи перших держав до VII ст. н. е.).	6	-	-	6
<i>Розділ 2. Генеза держави і права на території України: княжа доба</i>					
3.	Державний та суспільний устрій Київської Русі (України-Русі) (VII ст. – середина XIII ст.).	6	-	-	6
4.	Джерела права та система права Київської Русі (України-Русі) (IX ст. – середина XIII ст.).	6	-	2	4
5.	Галицько-Волинська держава і право (XI ст. – середина XIV ст.).	6	-	-	6
Загалом		30	2	2	26
Модуль II. Держава і право на території України з другої половини XIV ст. до 1917 р.					
<i>Розділ 3. Генеза держави і права на території України: польсько-литовська доба; боротьба окремих українських земель за самостійність (друга половина XIV ст. – середина XVII ст.).</i>					
6.	Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі іноземних держав	7	2	-	5
<i>Розділ 4. Генеза держави і права на території України: Запорозька Січ та Гетьманщина</i>					
7.	Запорозька Січ, її військово-	8	-	2	6

1	2	3	4	5	6
	адміністративний устрій та право				
8.	Українська держава і право в роки національно-визвольної війни українського народу (1648 р. – перша половина 1660-х рр.)	8	2	-	6
9.	Українська державність і право за часів «руїни» та відновлення автономії Війська Запорозького (друга половина 1660-х рр. – середина XVIII ст.)	8	-	-	8
<i>Розділ 5. Генеза держави і права на території України: доба імперіалізму</i>					
10.	Державність і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XVIII ст. – початок XX ст.)	7	-	-	7
11.	Державно-правовий устрій в західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець XVIII ст. – початок XX ст.)	7	-	-	7
Загалом		45	4	2	39
Модуль III. Держава і право на території України від 1917 р. – до сьогодення					
<i>Розділ 6. Генеза держави і права на території України: українська національно-демократична революція (1917 р. – 1920-ті рр.)</i>					
12.	Відродження української національної державності в період 1917 – 1920-х рр.	7	2	2	3
13.	Виникнення і діяльність Західноукраїнської Народної Республіки (1918 – 1920-ті рр.)	7	-	-	7
<i>Розділ 7. Генеза держави і права на території України: радянська доба; боротьба західноукраїнських земель за державність</i>					
14.	Державність і право на території України під владою більшовицьких Рад (1917 – 1920-ті рр.). Становлення радянської державності і права	7	-	2	5
15.	Початок панування радянської державності і права на території України (1921 р. – початок 1929 р.). Українські землі в складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік	7	2	-	5
16.	Держава і право УРСР в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.)	7	-	2	5
17.	Політико-правовий статус західноукраїнських земель (Галичина, Північна Буковина, Бессарабія та Закарпаття) у 1921-1939 рр.	6	-	-	6
18.	Держава і право УРСР в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	7	2	-	5

1	2	3	4	5	6
19.	Держава і право УРСР у повоєнні роки та в період «десталінізації» (1945 – перша половина 1960-х рр.)	6	-	-	6
20.	Розвиток правової та судової систем УРСР у період «застою» (середина 1960-х – середина 1980-х рр.)	7	2	-	5
21.	Держава і право УРСР в період «перебудови» (1985-1991 рр.). Розпад СРСР	7	2	-	5
<i>Розділ 8. Розбудова Української держави та становлення національного права на межі століть: проблеми та перспективи</i>					
22.	Розбудова незалежної України та становлення національного права	7	-	-	7
Загалом		75	10	6	59
Разом із курсу:		150	16	10	124

Таблиця 4.3. Тематичний план навчальної дисципліни «Історія держави і права України», яка викладається для студентів денної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль I. Вступ до історії держави і права України. Держава і право на території України від появи перших держав до середини XIV ст.					
<i>Розділ 1. Вступ до історії держави і права України. Генеза держави і права на території України: найдавніші часи</i>					
Тема 1. Вступ до історії держави і права України					
1. Предмет, методологія та завдання історії держави і права України. 2. Місце історії держави і права України в системі інших юридичних і гуманітарних наук. Міждисциплінарні зв'язки. 3. Джерела та історіографія історії держави і права України. 4. Періодизація історії держави і права України.	2		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Предмет історії держави і права України. 2. Місце історії держави і права України в системі інших юридичних і гуманітарних навчальних дисциплін. 3. Підходи до періодизації історії держави і права України. 4. Джерела історії	4

1	2	3	4	5	6
				держави і права України. 5. Історіографія історії держави і права України. Завдання 2. <i>Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> Завдання 3. <i>Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 2. Перші державні утворення та право на території України (від появи перших держав до VII ст. н. е.)					
	–	1. Скіфська держава та право. 1.1. Виникнення Скіфської держави. Періодизація. 1.2. Державний устрій Скіфії. 1.3. Суспільний лад. 1.4. Джерела та риси права. 2. Грецькі міста-держави на території Північного Причорномор'я 2.1. Виникнення на території Північного Причорномор'я грецьких міст-держав. Період	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Скіфська держава та право (VII ст. до н. е. – початок III ст. н. е.). 2. Міста-держави Північного Причорномор'я (кінець VII ст. до н.е. – перша половина VI ст. н.е.). 3. Боспорське царство (480 р. до н.е. – IV ст.н.е.). 4. Стародавні східні	4

1	2	3	4	5	6
		дизація. 2.2. Організація влади в містах-державих Північного Причорномор'я. 2.3. Суспільний устрій. 2.4. Джерела та риси права античних міст-держав Північного Причорномор'я. 3. Боспорське царство, його суспільно-політичний лад і право. 4. Держава антів (кінець IV – початок VII ст.).		слов'яни. Держава антів (кінець IV – початок VII ст.). Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
<i>Розділ 2. Генеза держави і права на території України: княжа доба</i>					
Тема 3. Державний та суспільний устрій Київської Русі (України-Русі) (VII ст. – середина XIII ст.)					
1. Передумови утворення держави у східних слов'ян. Східнослов'янські племена, союзи племен, племінні княжіння. 2. Теорії походження України-Русі. Етапи її існування. 3. Суспільний лад України-Русі. Правовий статус населення.	2		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Формування державності у східних слов'ян (VI – IX ст.). 2. Основні етапи розвитку і занепад України-Русі. Теорії походження України-Русі, їх характеристика і оцінка. 3. Організація і структура	4

1	2	3	4	5	6
4. Державний устрій України-Русі.				державного апарату України-Русі (кінець IX – початок XII ст.). 3.1. Центральні органи влади. 3.2. Місцеві органи управління. 4. Суспільний лад України-Русі. Правовий статус населення України-Русі (кінець IX – початок XII ст.). <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 4. Джерела права та система права Київської Русі (України-Русі) (IX ст. – середина XIII ст.).					
	–	1. Характеристика джерел права України-Русі. 2. Риси цивільного права за «Руською Правдою». 2.1. Право власності. Суб'єкти та об'єкти права власності.	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Джерела права України-Русі. 2. Риси цивільного права в Україні-Русі.	4

1	2	3	4	5	6
		2.2. Зобов'язальне право, зміст і форма договорів. 2.3. Сімейне право. 2.4. Право на спадкування. 3. Кримінально-правові норми давньоруського права. 3.1. Поняття злочину за «Руською Правдою». Види злочинів. 3.2. Система покарань за «Руською Правдою». 4. Характер та особливості судового процесу Київської Русі 4.1. Форма судового процесу за часів «Руської Правди». 4.2. Досудові відносини сторін: заклич, звід, гоніння сліду. 4.3. Судовий розгляд справи. Система доказів за «Руською Правдою». Виконання судових рішень.		3. Риси кримінального права України-Русі. 4. Риси процесуального права України-Русі. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 5. Галицько-Волинська держава і право (XI ст. – середина XIV ст.)					
1. Передумови, причини утворення Галицько-	2		–	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i>	4

1	2	3	4	5	6
Волинського князівства. Розвиток Галицько-Волинської держави. 2. Суспільний лад. Правовий статус населення Галицько-Волинської держави. 3. Державний устрій Галицько-Волинської держави. Місцеве управління. 4. Правова та судова системи Галицько-Волинської держави.				1. Причини та етапи утворення Галицько-Волинського князівства. 2. Державний устрій 2.1. Центральні органи влади та управління. 2.2. Місцеві органи влади та управління. 2.3. Військова організація. 3. Особливості суспільного устрою Галицько-Волинської держави. 4. Джерела та характерні риси правової системи. 5. Судова система Галицько-Волинського князівства. 6. Значення Галицько-Волинської держави в історії української державності. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати те-	

1	2	3	4	5	6
				<i>студування самоконтролю знань за темою.</i>	
Модуль II. Держава і право на території України з другої половини XIV ст. до 1917 р.					
<i>Розділ 3. Генеза держави і права на території України: польсько-литовська доба; боротьба окремих українських земель за самостійність (друга половина XIV ст. – середина XVII ст.).</i>					
Тема 6. Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі іноземних держав					
1. Приєднання українських земель до Великого князівства Литовського. Захоплення частини земель України Польським Королівством. Утворення держави Речі Посполитої. 2. Суспільний лад. 3. Державний устрій. Судові установи. 4. Джерела та характеристика права Великого князівства Литовського, Польського Королівства та Речі Посполитої.	2	1. Державний лад Великого князівства Литовського, Польського Королівства, Речі Посполитої. 2. Суд і судовий процес в українських землях у складі Великого князівства Литовського, Польського Королівства, Речі Посполитої. 3. Соціальний склад населення у складі Великого князівства Литовського, Польського королівства та Речі Посполитої. 4. Характеристика джерел права 4.1. Джерела та риси права Великого князівства Литовського. Кодифікація права. Джерела, структура та редак-	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Копний суд: склад, організація, повноваження та порядок розгляду справ. 2. Кримське ханство: утворення, суспільний устрій та державний лад, характерні риси права. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	3

1	2	3	4	5	6
		ції Статутів Великого князівства Литовського. 4.2. Джерела та риси права Польського королівства та Речі Посполитої. 5. Передумови поширення, джерела та суть магдебурзького права в українських землях.			
<i>Розділ 4. Генеза держави і права на території України: Запорозька Січ та Гетьманщина</i>					
Тема 7. Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право					
1. Передумови та причини виникнення запорозького козацтва 2. Формування станових ознак українського козацтва та боротьба за правове утвердження. 3. Республіканський устрій Запорозької Січі. Суспільна організація. 4. Джерела та характеристика права. Судочинство.	2	1. Причини появи козацтва. Виникнення Запорозької Січі, її статус. 2. Види козаків. Державно-правовий статус реєстрового козацтва Речі Посполитої. 3. Військово-політичний устрій Запорозької Січі. 4. Звичаєве (козацьке) право. Джерела та характерні риси «козацького права». 5. Суд і судочинство в Запорозькій Січі. 6. Ліквідація Запорозької Січі Російською імперією. Роль	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Джерела та запозичення козацького звичаєвого права. 2. Історичні особливості регулювання земельних відносин козацьким звичаєвим правом. 3. Карне козацьке право. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал	4

1	2	3	4	5	6
		Запорозької Січі в історії державотворення українського народу. Створення Задунайської Січі.		<i>по темі.</i> Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
Тема 8. Українська держава і право в роки національно-визвольної війни українського народу (1648 р. – перша половина 1660-х рр.)					
1. Причини і передумови, рушійні сили національно-визвольної війни українського народу. 2. Виникнення Гетьманщини, її органи влади та управління, військо, зовнішня політика. 3. Правовий статус Української гетьманської держави за українсько-московським договором 1654 р. 4. Джерела та риси права. Суд і судочинство.	2		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Національно-визвольна війна під проводом Б.Хмельницького. 1.1 Причини, завдання, характер, типологія, хронологічні рамки та рушійні сили. 1.2. Підготовка, основні етапи та результати. 2. Формування в ході національно-визвольної війни Війська Запорозького (Гетьманщини). 2.1 Адміністративно-територіальний поділ Гетьманщини. Органи влади та управління.	5

1	2	3	4	5	6
				2.2. Правове положення різних соціальних груп населення. 2.3. Становлення судової системи. 2.4. Становлення права в Гетьманщині. 3. Входження Гетьманщини до складу Московії. Юридичне оформлення приєднання Гетьманщини до Росії (постанова Земського Собору від 1 жовтня 1653 року; рішення Переяславської Ради від 8 січня 1654 року; Статті Б. Хмельницького, Березневі статті 1654 року; царські жалувані грамоти від 27 березня 1654 та від 12 квітня 1654 року) та його оцінка істориками та юристами. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати</i>	

1	2	3	4	5	6
				<i>теоретичний матеріал по темі.</i> Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
Тема 9. Українська державність і право за часів «руїни» та відновлення автономії Війська Запорозького (друга половина 1660-х рр. – середина XVIII ст.)					
	–	1. «Пакти і Конституції прав і вольностей Війська Запорозького» 1710 р.: зміст і значення. 2. Кодифікація права на українських землях у першій половині XVIII ст. 2.1. «Права, за якими судиться малоросійський народ» (1743 р.). 2.2. «Суд і розправа в правах малоросійських» (1750 р.) Ф. Чуйкевича. 3. Риси цивільного права (право власності, зобов'язальне право, право спадщини, сімейне право). 4. Риси кримінального права (поняття і види злочинів, мета	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. «Руїна» та її державно-правові наслідки. 2. Зміни в суспільному устрої Гетьманщини. 3. Державний лад. Судова система Гетьманщини. 4. «Пакти і Конституції прав і вольностей Війська Запорозького» 1710 р. 5. Джерела та риси права. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати те-	5

1	2	3	4	5	6
		і система покарань). 5. Характер та особливості судового процесу.		<i>ствання самоконтролю знань за темою.</i>	
<i>Розділ 5. Генеза держави і права на території України: доба імперіалізму</i>					
Тема 10. Державність і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XVIII ст. – початок XX ст.)					
1. Ліквідація української державності. 2. Органи влади та система управління російського царату в Україні. 3. Реформи 60-70-х рр. XIX ст. та їх особливості в українських землях. 4. Суспільний лад. 5. Джерела та риси права.	2	1. Джерела та характерні риси права Гетьманщини другої половини XVIII ст.: 1.1. Книга «Статут та інші права малоросійські» В. Кондратьєва (1764 р.). 1.2. «Екстракт малоросійських прав» 1767 р. і його переробка 1786 р. 2. Ліквідація Гетьманщини. Органи влади та система управління російського царату в Україні. 3. Напрями розвитку державно-правової системи Російської імперії, особливості її функціонування в українських губерніях. 4. Революція 1905-1907 рр. та її державно-правові наслідки.	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Судова реформа Кирила Розумовського в Україні 1760-1763 років: причини і наслідки. 2. Особливості судоустрою в Україні в першій половині XIX ст. 3. Інститут присяжних засідателів за судовою реформою 1864 р. 4. Демократичні права і свободи за Маніфестом від 17 жовтня 1905 р. 5. Діяльність Української громади в I та II Державних Думах. 6. Поліцейські установи Російської імперії та	4

1	2	3	4	5	6
		5. Риси та джерела права Російської імперії XIX – на початку XX ст.		їхня діяльність в Україні в XIX – на початку XX ст. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 11. Державно-правовий устрій в західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець XVIII – початок XX ст.)					
1. Приєднання західноукраїнських земель Австрійською монархією. 2. Політична система Австрії (Австро-Угорщини). Адміністративно-політичний розвиток. 3. Органи самоврядування. 4. Суспільний лад. 5. Джерела та характерні риси права.	2	1. Органи урядової адміністрації та самоврядування в західноукраїнських землях наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. 2. Утворення Австро-Угорської монархії. 2.1. Характеристика Конституції 1867 р. 2.2. Загальнодержавні органи влади і місцевого управління в другій половині XIX – на початку XX ст. 2.3. Судово-прокурорські ор-	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Вплив революції 1848-1849 рр. («весна народів») на зміни характеру і форми Австрійської монархії. 2. Діяльність Галицького та Буковинського крайових сеймів. 3. Права і свободи особи згідно з Конституцією Австро-Угорщини 1867 р. та їх дотримання в захі-	4

1	2	3	4	5	6
		гани в західноукраїнських землях в другій половині XVIII – початку XX ст. 3. Суспільний устрій в західноукраїнських землях (кінець XVIII – початок XX ст.) 4. Джерела права і правова система в західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець XVIII – початок XX ст.).		дноукраїнських землях. 4. Правова система в західноукраїнських землях наприкінці XVIII – початку XX ст. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Модуль III. Держава і право на території України від 1917 р. – до сьогодні					
<i>Розділ 6. Генеза держави і права на території України: українська національно-демократична революція (1917 р. – 1920-ті рр.)</i>					
Тема 12. Відродження української національної державності в період 1917 – 1920-х рр.					
1. Утворення Української Центральної Ради та її діяльність. 1. Державний лад і право Української Народної Республіки періоду Української Центральної Ради. 2. Державний лад і право Української держави геть-	2	2 год 1. Утворення Української Центральної Ради та її діяльність (березень 1917 р. – квітень 1918 р.). 2. Проголошення Української Народної Республіки (УНР). Державний лад УНР. 3. Джерела та характерні риси	4	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> Військове будівництво в період української національно-демократичної революції. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати</i>	2

1	2	3	4	5	6
мана Скоропадського. 3. Державний лад і право Української Народної Республіки періоду Директорії.		права. 3.1. Універсали УЦР. Зміст та значення Універсалів УЦР. 3.2. Конституція УНР (Статут про державний устрій, права і вільності УНР) 1918 р., її зміст та значення. 2 год 1. Проголошення Української Держави гетьмана П. Скоропадського. Державний лад Української Держави (квітень – листопад 1918 р.). 2. Судова та правоохоронна система Української Держави. 3. Джерела та характерні риси права Української Держави. 4. Відновлення УНР в період Директорії (листопад 1918 р. – листопад 1920 р.). Державний лад «Другої УНР». 5. Джерела та характерні риси права «Другої УНР».		<i>теоретичний матеріал по темі.</i> Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
Тема 13. Виникнення і діяльність Західноукраїнської Народної Республіки (1918 – 1920-ті рр.)					
1. Розпад Австро-Угорської монархії і проголошення За-	2	1. Становище західноукраїнських земель у	–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення	4

1	2	3	4	5	6
хідноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). 2. Державний лад і право. 3. Правові засади та суть державно-політичних та інших перетворень. Об'єднання ЗУНР і УНР. 4. Падіння ЗУНР. Причини поразки української національно-визвольної боротьби за державну незалежність.		складі Австро-Угорської монархії та утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). 2. Організація та структура державного апарату ЗУНР. 2.1. Вищі і центральні органи державної влади і управління. 2.2. Місцеві органи влади і управління. 2.3. Судові та правоохоронні органи ЗУНР. 2.4. Організація збройних сил. Українська Галицька Армія (УГА). 3. Законодавство та практична діяльність ЗУНР. 4. Злука ЗУНР і УНР. 5. Причини та етапи падіння ЗУНР. Паризька конференція. Діяльність уряду в «екзилі». Історичне значення ЗУНР.		1. Реформування системи місцевого управління в ЗУНР. 2. Здобутки ЗУНР у сфері законодавчої діяльності. 3. Створення і діяльність Української галицької армії (УГА). Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
<i>Розділ 7. Генеза держави і права на території України: радянська доба; боротьба західноукраїнських земель за державність</i>					
Тема 14. Державність і право на території України під владою більшовицьких Рад (1917 – 1920-ті рр.). Становлення радянської державності і права					

1	2	3	4	5	6
	–	1. Встановлення радянської влади в Україні. Організація органів державної влади в Україні на основі рішень I та II Всеукраїнських з'їздів Рад. 2. Боротьба за відновлення радянської влади в Україні в 1918 - 1919 рр. 3. Механізм державного управління в Україні у другий радянський період. Перебудова державного апарату згідно з Конституцією УСРР (1919 р.). 4. Третя більшовицько-українська війна (1919 – 1920 рр.) та утвердження в Україні радянської державності. 5. Зародження та формування основ радянського права в Україні. 6. Організаційно-правові засади становлення і діяльності радянської судової системи.	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Встановлення радянської влади в Україні. 2. Початок радянського державного будівництва в Україні в 1917-1920 рр. 3. Становлення радянської правової системи в Україні (1917-1920 рр.). 4. Формування радянських судових та правоохоронних органів в Україні (1917-1920 рр.). 5. «Воєнний комунізм» як організаційно-правова форма здійснення соціально-економічної політики радянської України. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю</i>	4

1	2	3	4	5	6
				<i>знань за темою.</i>	
Тема 15. Початок панування радянської державності і права на території України (1921 р. – початок 1929 р.). Українські землі в складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік					
1. Нова економічна політика в Україні. 2. Передумови утворення і юридичне оформлення СРСР. Уходження України до складу СРСР. 3. Державний лад. 4. Судова система та інші правоохоронні органи. Правова система.	2	1. Нова економічна політика (НЕП) та її законодавче оформлення. Характерні риси та особливості проведення НЕПу в Україні. 2. Правове оформлення Союзу Радянських соціалістичних Республік (СРСР). 3. Державно-правове становище УСРР за договором про утворення СРСР (грудень 1922 р.) і Конституцією СРСР (1924 р.). 4. Загальна характеристика та основні положення Конституції УСРР 1929 р. 5. Кодифікаційні роботи в УСРР у 1920-ті рр.: причини та особливості проведення в Україні. Правова система. 6. Судові та правоохоронні органи в УСРР у 1920-ті рр.	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Нормативне забезпечення НЕПу. 2. Порівняльний аналіз Конституцій УСРР 1919 р. і 1929 р. 3. Утворення Молдавської АСРР у складі УСРР. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	4
Тема 16. Держава і право УСРР в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.)					

1	2	3	4	5	6
1. Правове оформлення, зміст та наслідки колективізації та індустріалізації. 2. Голодомор в УСРР (1932-1933 рр.): причини, юридичне оформлення, наслідки. 3. Державне будівництво в Україні в першій половині 30-х рр. ХХ ст. Створення адміністративно-командної системи органів влади та управління. 4. Характеристика Конституції УСРР 1937 р. 5. Характеристика радянської правової, судово-прокурорської систем у період тоталітарно-репресивного режиму.	2	1. Риси тоталітарної системи. Правове оформлення, зміст та наслідки колективізації та індустріалізації. 2. Державне будівництво в УСРР в першій половині 1930-х рр. Створення адміністративно-командної системи органів влади та управління. 3. Перебудова державного апарату згідно з Конституцією УСРР 1937 р. 3.1. Вищі і центральні органи влади й управління. 3.2. Місцеві органи влади й управління. 3.3. Судові та правоохоронні органи. 3.4. Основні права й обов'язки громадян. Виборче право. 3.5. Декларативний характер статей Конституції УСРР 1937 р. про права і свободи. 4. Характерні ознаки розвитку радянського права (цивільне, трудове, земельне, криміналь-	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Репресивно-каральні органи УСРР у 1930-х рр. 2. Конституція УСРР 1937 р.: суперечності та невідповідності Порівняльний аналіз Конституції УСРР 1929 р. і Конституції УСРР 1937 р. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	4

1	2	3	4	5	6
		не).			
Тема 17. Політико-правовий статус західноукраїнських земель (Галичина, Північна Буковина, Бессарабія та Закарпаття) у 1921-1939 рр.					
	–		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Передумови, причини і хід примусового включення західноукраїнських земель до складу іноземних держав. 2. Правовий статус Галичини у складі Польщі. Організація українських націоналістів (ОУН): програмові постанови, устрій. 3. Правовий статус Північної Буковини та Бессарабії у складі Румунії. 4. Правовий статус Закарпаття у складі Чехословаччини. 5. Боротьба політичних партій у Західній Україні за українську державність: програмні положення, статуту, мета, результат.	6

1	2	3	4	5	6
				6. Проголошення незалежності Карпатської України, органи державної влади, законодавство. Причини падіння Карпатської України. 7. Західноукраїнські землі в період загострення міжнародних відносин. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
Тема 18. Держава і право УРСР в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)					
1. Правові засади входження західноукраїнських земель до СРСР-УРСР. 2. Перебудова державного механізму УРСР на початку Другої світової війни. Право і суд УРСР в роки радянсько-нацистської війни.	2		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Радянська анексія західноукраїнських земель, юридичне оформлення їх входження до складу СРСР-УРСР. 2. Державний лад і право-	4

1	2	3	4	5	6
3. «Новий порядок» в Україні. 4. Спроби відродження української національної державності в роки радянсько-нацистської війни.				ва система в період Другої світової війни. 2.1. Перебудова державного механізму УРСР на початку Другої світової війни. 2.2. Надзвичайне радянське законодавство у період Другої світової війни. 2.3. Зміни в цивільно-правових відносинах; сімейному, трудовому, кримінальному та процесуальному праві. 2.4. Судові та правоохоронні органи в період війни. 3. Нацистський окупаційний режим та органи управління на окупованій території. Рух опору. 4. Спроби відродження української національної державності. 4.1. Акт відновлення Української держави (30 червня	

1	2	3	4	5	6
				1941 р.): зміст, значення. 4.2. Початок формування українських органів влади. Українська головна визвольна рада (УГВР). 4.3. Діяльність Української повстанської армії (УПА). Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
Тема 19. Держава і право УРСР у повоєнні роки та в період «десталінізації» (1945 – перша половина 1960-х рр.)					
1. Процес «десталінізації» в УРСР, його характерні риси та юридичні наслідки. 2. Організація органів влади і управління в УРСР. 3. Загальна характеристика основних галузей права, органів суду, прокуратури та охорони громадського	2	1. Процес «десталінізації» в УРСР, його характерні риси та юридичні наслідки. 2. Органи влади і управління УРСР. 2.1. Найвищі органи державної влади УРСР. Законотворча діяльність ВР УРСР. Правові засади діяльності голів та де-	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Правове оформлення «десталінізації». 2. Основні повноваження ВР УРСР відповідно до Конституції республіки 1937 р. у повоєнні роки. 3. Правові засади дія-	3

1	2	3	4	5	6
порядку УРСР (1945 р. – 1977 р.). Початок кодифікації республіканського законодавства. 4. Правові засади входження Кримської області до складу УРСР.		путатів, регламентація їхньої роботи у ВР УРСР. Робота постійних і тимчасових комісій ВР УРСР. 2.2. Органи влади і управління УРСР. Рада Міністрів, діяльність міністерств УРСР. 2.3. Місцеві органи державної влади і управління. 3. Діяльність органів суду, прокуратури та охорони громадського порядку. 4. Характеристика галузей права УРСР (1945-1977 рр.). 5. Правові засади входження Кримської області до складу УРСР.		льності голів та депутатів, регламентація їхньої роботи у ВР УРСР (1945-1977 роки). 4. Робота постійних і тимчасових комісій ВР УРСР. 5. Законодавча діяльність ВР УРСР (1945-1977 роки). <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 20. Розвиток правової та судової систем УРСР у період «застою» (середина 1960-х – середина 1980-х рр.)					
1. Державний лад УРСР (1978 р. – початок 1980-х рр.). 2. Конституція УРСР 1978 р. Правові основи та діяльність вищих органів	2	1. Державно-правовий розвиток УРСР у період «застою». 2. Конституція УРСР 1978 р. 2.1. Розробка і прийняття Конституції 1978 р.	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Розширення повноважень ВР УРСР згідно з Конституцією 1978 р. 2. Характеристика	3

1	2	3	4	5	6
влади та управління. 3. Правова, судова системи та правоохоронні органи.		2.2. Правовий статус УРСР як союзної республіки. 2.3. Вищі органи влади й управління республіки. 2.4. Місцеві органи влади й управління. 2.5. Судові та правоохоронні органи. 2.6. Права, свободи і обов'язки громадян. 3. Кодифікаційні роботи в УРСР 1960-70-ті рр. Загальна характеристика основних галузей права.		прав і обов'язків Президії ВР. Регламентація режиму роботи ВР. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 21. Держава і право УРСР в період «перебудови» (1985-1991 рр.). Розпад СРСР					
1. Реформування політичної системи в період «перебудови». Демократизація суспільно-політичного життя. 2. Державний лад. Зміни в статусі УРСР як союзної республіки. 3. Проголошення Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 р., її зміст і значення.	2	1. Передумови, періодизація та хід «перебудови». 2. Реформування державного апарату УРСР в період «перебудови». Характеристика змін і доповнень до Конституції УРСР 1978 р. 3. Зміни у республіканському праві. 4. Судові та правоохоронні органи в період «перебудови».	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Наслідки діяльності ВР УРСР (1978-1991 роки). 2. Обставини проголошення незалежності України. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал</i>	3

1	2	3	4	5	6
4. Причини та правове оформлення розпаду СРСР. 5. Прийняття, зміст та історичне значення Акта проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р.		5. Розпад СРСР: причини, наслідки. 6. Юридичне оформлення незалежності України: 6.1. Прийняття Декларації про державний суверенітет України, її характеристика. 6.2. Акт проголошення незалежності України, аналіз його змісту. 6.3. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 р., його наслідки.		<i>по темі.</i> Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
<i>Розділ 8. Розбудова Української держави та становлення національного права на межі століть: проблеми та перспективи</i>					
Тема 22. Розбудова незалежної України та становлення національного права					
1. Розвиток незалежної Української держави, творення її правової основи. 2. Розробка та прийняття Конституції України 1996 р., її загальна характеристика. 3. Причини і наслідки «помаранчевої революції» 2004 р. 4. Причини і наслідки «ре-	2	1. Розбудова незалежної Української держави. Творення її правової основи. 2. Розробка та прийняття Конституції України 1996 р., її характеристика. 3. Державний лад. 4. Суспільно-політичний розвиток України. 5. Причини і наслідки «Пома-	–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Еволюція національної партійної системи в Україні після проголошення незалежності. 2. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практика. 3. Державно-правове	4

1	2	3	4	5	6
волюції Гідності» 2013-2014 рр. 5. Джерела та характерні риси права.		ранчевої революції» 2004 р. 6. «Революція гідності» (2013 – 2014 рр.) та її значення. 7. Президентські та парламентські вибори 2014 р. 8. Джерела та характерні риси права.		будівництво в перші роки незалежності України. 4. Державні символи України та їх еволюція. 5. Перспективи реформування правової ситеми України. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Разом по дисципліні	34		30		86

Таблиця 4.4. Тематичний план навчальної дисципліни «Історія держави і права України», яка викладається для студентів заочної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль I. Вступ до історії держави і права України. Держава і право на території України від появи перших держав до середини XIV ст.					
<i>Розділ 1. Вступ до історії держави і права України. Генеза держави і права на території України: найдавніші часи</i>					
Тема 1. Вступ до історії держави і права України					
Лекція 1 1. Предмет, методологія та завдання історії держави і права України. 2. Місце історії держави і права України в системі інших юридичних і гуманітарних наук. Міждисциплінарні зв'язки. 3. Джерела та історіографія історії держави і права України.	2		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Предмет історії держави і права України. 2. Місце історії держави і права України в системі інших юридичних і гуманітарних навчальних дисциплін. 3. Підходи до періодизації історії держави і права України.	4

1	2	3	4	5	6
4. Періодизація історії держави і права України.				4. Джерела історії держави і права України. 5. Історіографія історії держави і права України. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 2. Перші державні утворення та право на території України (від появи перших держав до VII ст. н. е.)					
	–	1. Скіфська держава та право. 1.1. Виникнення Скіфської держави. Періодизація. 1.2. Державний устрій Скіфії. 1.3. Суспільний лад. 1.4. Джерела та риси права. 2. Грецькі міста-держави на території Північного Причорномор'я 2.1. Виникнення на території Північного Причорномор'я	–	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Скіфська держава та право (VII ст. до н. е. – початок III ст. н. е.). 2. Міста-держави Північного Причорномор'я (кінець VII ст. до н.е. – перша половина VI ст. н.е.). 3. Боспорське царство (480 р. до н.е. – IV ст.н.е.).	6

1	2	3	4	5	6
		грецьких міст-держав. Періодизація. 2.2. Організація влади в містах-державах Північного Причорномор'я. 2.3. Суспільний устрій. 2.4. Джерела та риси права античних міст-держав Північного Причорномор'я. 3. Боспорське царство, його суспільно-політичний лад і право. 4. Держава антів (кінець IV – початок VII ст.).		4. Стародавні східні слов'яни. Держава антів (кінець IV – початок VII ст.). Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
<i>Розділ 2. Генеза держави і права на території України: княжа доба</i>					
Тема 3. Державний та суспільний устрій Київської Русі (України-Русі) (VII ст. – середина XIII ст.)					
1. Передумови утворення держави у східних слов'ян. Східнослов'янські племена, союзи племен, племінні княжіння. 2. Теорії походження України-Русі. Етапи її існування. 3. Суспільний лад України-Русі. Правовий ста-	–		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Формування державності у східних слов'ян (VI – IX ст.). 2. Основні етапи розвитку і занепад України-Русі. Теорії походження України-Русі, їх характеристика і оцінка.	6

1	2	3	4	5	6
тус населення. 4. Державний устрій України-Русі.				3. Організація і структура державного апарату України-Русі (кінець IX – початок XII ст.). 3.1. Центральні органи влади. 3.2. Місцеві органи управління. 4. Суспільний лад України-Русі. Правовий статус населення України-Русі (кінець IX – початок XII ст.). <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 4. Джерела права та система права Київської Русі (України-Русі) (IX ст. – середина XIII ст.).					
	–	Семінарське заняття 1 1. Характеристика джерел права України-Русі. 2. Риси цивільного права за «Руською Правдою».	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Джерела права України-Русі. 2. Риси цивільного права в	4

1	2	3	4	5	6
		2.1. Право власності. Суб'єкти та об'єкти права власності. 2.2. Зобов'язальне право, зміст і форма договорів. 2.3. Сімейне право. 2.4. Право на спадкування. 3. Кримінально-правові норми давньоруського права. 3.1. Поняття злочину за «Руською Правдою». Види злочинів. 3.2. Система покарань за «Руською Правдою». 4. Характер та особливості судового процесу Київської Русі 4.1. Форма судового процесу за часів «Руської Правди». 4.2. Досудові відносини сторін: заклич, звід, гоніння сліду. 4.3. Судовий розгляд справи. Система доказів за «Руською Правдою». Виконання судових рішень.		Україні-Русі. 3. Риси кримінального права України-Русі. 4. Риси процесуального права України-Русі. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	

1	2	3	4	5	6
Тема 5. Галицько-Волинська держава і право (XI ст. – середина XIV ст.)					
1. Передумови, причини утворення Галицько-Волинського князівства. Розвиток Галицько-Волинської держави. 2. Суспільний лад. Правовий статус населення Галицько-Волинської держави. 3. Державний устрій Галицько-Волинської держави. Місцеве управління. 4. Правова та судова системи Галицько-Волинської держави.	–		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Причини та етапи утворення Галицько-Волинського князівства. 2. Державний устрій 2.1. Центральні органи влади та управління. 2.2. Місцеві органи влади та управління. 2.3. Військова організація. 3. Особливості суспільного устрою Галицько-Волинської держави. 4. Джерела та характерні риси правової системи. 5. Судова система Галицько-Волинського князівства. 6. Значення Галицько-Волинської держави в історії української державності. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати	6

1	2	3	4	5	6
				<i>теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Модуль II. Держава і право на території України з другої половини XIV ст. до 1917 р.					
<i>Розділ 3. Генеза держави і права на території України: польсько-литовська доба; боротьба окремих українських земель за самостійність (друга половина XIV ст. – середина XVII ст.).</i>					
Тема 6. Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі іноземних держав					
Лекція 2 1. Приєднання українських земель до Великого князівства Литовського. Захоплення частини земель України Польським Королівством. Утворення держави Речі Посполитої. 2. Суспільний лад. 3. Державний устрій. Судові установи. 4. Джерела та характеристика права Великого князівства Литовського, Польського Королівства та Речі Посполитої.	2	1. Державний лад Великого князівства Литовського, Польського Королівства, Речі Посполитої. 2. Суд і судовий процес в українських землях у складі Великого князівства Литовського, Польського Королівства, Речі Посполитої. 3. Соціальний склад населення у складі Великого князівства Литовського, Польського королівства та Речі Посполитої. 4. Характеристика джерел права 4.1. Джерела та риси права	–	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Копний суд: склад, організація, повноваження та порядок розгляду справ. 2. Кримське ханство: утворення, суспільний устрій та державний лад, характерні риси права. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	5

1	2	3	4	5	6
		Великого князівства Литовського. Кодифікація права. Джерела, структура та редакції Статутів Великого князівства Литовського. 4.2. Джерела та риси права Польського королівства та Речі Посполитої. 5. Передумови поширення, джерела та суть магдебурзького права в українських землях.			
<i>Розділ 4. Генеза держави і права на території України: Запорозька Січ та Гетьманщина</i>					
Тема 7. Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право					
1. Передумови та причини виникнення запорозького козацтва 2. Формування станових ознак українського козацтва та боротьба за правове утвердження. 3. Республіканський устрій Запорозької Січі. Суспільна організація. 4. Джерела та характеристика права. Судочинство.	–	Семінарське заняття 2 1. Причини появи козацтва. Виникнення Запорозької Січі, її статус. 2. Види козаків. Державно-правовий статус реєстрового козацтва Речі Посполитої. 3. Військово-політичний устрій Запорозької Січі. 4. Звичаєве (козацьке) право. Джерела та характерні риси «козацького права».	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Джерела та запозичення козацького звичаєвого права. 2. Історичні особливості регулювання земельних відносин козацьким звичаєвим правом. 3. Карне козацьке право. Завдання 2. Скористав-	6

1	2	3	4	5	6
		5. Суд і судочинство в Запорозькій Січі. 6. Ліквідація Запорозької Січі Російською імперією. Роль Запорозької Січі в історії державотворення українського народу. Створення Задунайської Січі.		<i>шись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
Тема 8. Українська держава і право в роки національно-визвольної війни українського народу (1648 р. – перша половина 1660-х рр.)					
Лекція 3 1. Причини і передумови, рушійні сили національно-визвольної війни українського народу. 2. Виникнення Гетьманщини, її органи влади та управління, військо, зовнішня політика. 3. Правовий статус Української гетьманської держави за українсько-московським договором 1654 р. 4. Джерела та риси права. Суд і судочинство.	2		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Національно-визвольна війна під проводом Б.Хмельницького. 1.1 Причини, завдання, характер, типологія, хронологічні рамки та рушійні сили. 1.2. Підготовка, основні етапи та результати. 2. Формування в ході національно-визвольної війни Війська Запорозького (Гетьманщини).	6

1	2	3	4	5	6
				2.1 Адміністративно-територіальний поділ Гетьманщини. Органи влади та управління. 2.2. Правове положення різних соціальних груп населення. 2.3. Становлення судової системи. 2.4. Становлення права в Гетьманщині. 3. Входження Гетьманщини до складу Московії. Юридичне оформлення приєднання Гетьманщини до Росії (постанова Земського Собору від 1 жовтня 1653 року; рішення Переяславської Ради від 8 січня 1654 року; Статті Б. Хмельницького, Березневі статті 1654 року; царські жалувані грамоти від 27 березня 1654 та від 12 квітня 1654 року) та його оцінка істориками та юриста-	

1	2	3	4	5	6
				ми. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
Тема 9. Українська державність і право за часів «руїни» та відновлення автономії Війська Запорозького (друга половина 1660-х рр. – середина XVIII ст.)					
	–	1. «Пакти і Конституції прав і вольностей Війська Запорозького» 1710 р.: зміст і значення. 2. Кодифікація права на українських землях у першій половині XVIII ст. 2.1. «Права, за якими судиться малоросійський народ» (1743 р.). 2.2. «Суд і розправа в правах малоросійських» (1750 р.) Ф. Чуйкевича. 3. Риси цивільного права (право власності, зо-	–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. «Руїна» та її державно-правові наслідки. 2. Зміни в суспільному устрої Гетьманщини. 3. Державний лад. Судова система Гетьманщини. 4. «Пакти і Конституції прав і вольностей Війська Запорозького» 1710 р. 5. Джерела та риси права. Завдання 2. Скориставшись інформаційними	8

1	2	3	4	5	6
		бов'язальне право, право спадщини, сімейне право). 4. Риси кримінального права (поняття і види злочинів, мета і система покарань). 5. Характер та особливості судового процесу.		<i>джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
<i>Розділ 5. Генеза держави і права на території України: доба імперіалізму</i>					
Тема 10. Державність і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XVIII ст. – початок XX ст.)					
1. Ліквідація української державності. 2. Органи влади та система управління російського царату в Україні. 3. Реформи 60-70-х рр. XIX ст. та їх особливості в українських землях. 4. Суспільний лад. 5. Джерела та риси права.	–	1. Джерела та характерні риси права Гетьманщини другої половини XVIII ст.: 1.1. Книга «Статут та інші права малоросійські» В. Кондратьєва (1764 р.). 1.2. «Екстракт малоросійських прав» 1767 р. і його переробка 1786 р. 2. Ліквідація Гетьманщини. Органи влади та система управління російського царату в Україні. 3. Напрями розвитку державно-правової системи Російської імперії,	–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Судова реформа Кирила Розумовського в Україні 1760-1763 років: причини і наслідки. 2. Особливості судоустрою в Україні в першій половині XIX ст. 3. Інститут присяжних засідателів за судовою реформою 1864 р. 4. Демократичні права і свободи за Маніфестом від 17 жовтня 1905 р. 5. Діяльність Україн-	7

1	2	3	4	5	6
		особливості її функціонування в українських губерніях. 4. Революція 1905-1907 рр. та її державно-правові наслідки. 5. Риси та джерела права Російської імперії XIX – на початку XX ст.		ської громади в I та II Державних Думах. 6. Поліцейські установи Російської імперії та їхня діяльність в Україні в XIX – на початку XX ст. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 11. Державно-правовий устрій в західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець XVIII – початок XX ст.)					
1. Приєднання західноукраїнських земель Австрійською монархією. 2. Політична система Австрії (Австро-Угорщини). Адміністративно-політичний розвиток. 3. Органи самоврядування. 4. Суспільний лад.	–	1. Органи урядової адміністрації та самоврядування в західноукраїнських землях наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. 2. Утворення Австро-Угорської монархії. 2.1. Характеристика Конституції 1867 р. 2.2. Загальнодержавні органи	–	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Вплив революції 1848-1849 рр. («весна народів») на зміни характеру і форми Австрійської монархії. 2. Діяльність Галицького та Буковинського крайових сеймів.	7

1	2	3	4	5	6
5. Джерела та характерні риси права.		влади і місцевого управління в другій половині XIX – на початку XX ст. 2.3. Судово-прокурорські органи в західноукраїнських землях в другій половині XVIII – початку XX ст. 3. Суспільний устрій в західноукраїнських землях (кінець XVIII – початок XX ст.) 4. Джерела права і правова система в західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець XVIII – початок XX ст.).		3. Права і свободи особи згідно з Конституцією Австро-Угорщини 1867 р. та їх дотримання в західноукраїнських землях. 4. Правова система в західноукраїнських землях наприкінці XVIII – початку XX ст. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Модуль III. Держава і право на території України від 1917 р. – до сьогодні					
<i>Розділ 6. Генеза держави і права на території України: українська національно-демократична революція (1917 р. – 1920-ті рр.)</i>					
Тема 12. Відродження української національної державності в період 1917 – 1920-х рр.					
Лекція 4 1. Утворення Української Центральної Ради та її діяльність. 2. Державний лад і право	2	Семінарське заняття 3 1. Утворення Української Центральної Ради та її діяльність (березень 1917 р. – квітень 1918 р.).	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Мала Рада та її компетенція в УЦР. 2. Конституція УНР	3

1	2	3	4	5	6
Української Народної Республіки періоду Української Центральної Ради. 3. Державний лад і право Української держави гетьмана Скоропадського. 4. Державний лад і право Української Народної Республіки періоду Директорії.		2. Проголошення Української Народної Республіки (УНР). Державний лад УНР. Джерела та характерні риси права періоду УНР. 3. Проголошення Української Держави гетьмана П. Скоропадського. Державний лад Української Держави (квітень – листопад 1918 р.). Судова та правоохоронна система Української Держави. Джерела та характерні риси права Української Держави. 4. Відновлення УНР в період Директорії (листопад 1918 р. – листопад 1920 р.). Державний лад «Другої УНР». Джерела та характерні риси права «Другої УНР». 5. Судові та правоохоронні органи в період української національно-демократичної революції.		1918 р. 3. Формування правоохоронних органів та збройних сил УНР. 4. Утворення Державної варти в період Гетьманату. 5. Україна в системі міжнародно-правових відносин у 1918-1923 рр. 6. Конституційні акти та органи влади «другої» УНР. 7. Правління Директорії: між «трудовим принципом» і європейською моделлю державного будівництва. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	

1	2	3	4	5	6
Тема 13. Виникнення і діяльність Західноукраїнської Народної Республіки (1918 – 1920-ті рр.)					
1. Розпад Австро-Угорської монархії і проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). 2. Державний лад і право. 3. Правові засади та суть державно-політичних та інших перетворень. Об'єднання ЗУНР і УНР. 4. Падіння ЗУНР. Причини поразки української національно-визвольної боротьби за державну незалежність.	–	1. Становище західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської монархії та утворення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). 2. Організація та структура державного апарату ЗУНР. 2.1. Вищі і центральні органи державної влади і управління. 2.2. Місцеві органи влади і управління. 2.3. Судові та правоохоронні органи ЗУНР. 2.4. Організація збройних сил. Українська Галицька Армія (УГА). 3. Законодавство та практична діяльність ЗУНР. 4. Злука ЗУНР і УНР. 5. Причини та етапи падіння ЗУНР. Паризька конференція. Діяльність уряду в «екзилі». Історичне значення ЗУНР.	–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Реформування системи місцевого управління в ЗУНР. 2. Здобутки ЗУНР у сфері законодавчої діяльності. 3. Створення і діяльність Української галицької армії (УГА). Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	7
<i>Розділ 7. Генеза держави і права на території України: радянська доба; боротьба західноукраїнських зе-</i>					

1	2	3	4	5	6
<i>мель за державність</i>					
Тема 14. Державність і право на території України під владою більшовицьких Рад (1917 – 1920-ті рр.). Становлення радянської державності і права					
	–	Семінарське заняття 4 1. Встановлення радянської влади в Україні. Організація органів державної влади в Україні на основі рішень I та II Всеукраїнських з'їздів Рад. 2. Боротьба за відновлення радянської влади в Україні в 1918 - 1919 рр. 3. Механізм державного управління в Україні у другий радянський період. Перебудова державного апарату згідно з Конституцією УСРР (1919 р.). 4. Третя більшовицько-українська війна (1919 – 1920 рр.) та утвердження в Україні радянської державності. 5. Зародження та формування основ радянського права в Україні. 6. Організаційно-правові заса-	2	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Встановлення радянської влади в Україні. 2. Початок радянського державного будівництва в Україні в 1917-1920 рр. 3. Становлення радянської правової системи в Україні (1917-1920 рр.). 4. Формування радянських судових та правоохоронних органів в Україні (1917-1920 рр.). 5. «Воєнний комунізм» як організаційно-правова форма здійснення соціально-економічної політики радянської України. Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал	5

1	2	3	4	5	6
		ди становлення і діяльності радянської судової системи.		<i>по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 15. Початок панування радянської державності і права на території України (1921 р. – початок 1929 р.). Українські землі в складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік					
Лекція 5 1. Нова економічна політика в Україні. 2. Передумови утворення і юридичне оформлення СРСР. Уходження України до складу СРСР. 3. Державний лад. 4. Судова система та інші правоохоронні органи. Правова система.	2	1. Нова економічна політика (НЕП) та її законодавче оформлення. Характерні риси та особливості проведення НЕПу в Україні. 2. Правове оформлення Союзу Радянських соціалістичних Республік (СРСР). 3. Державно-правове становище УСРР за договором про утворення СРСР (грудень 1922 р.) і Конституцією СРСР (1924 р.). 4. Загальна характеристика та основні положення Конституції УСРР 1929 р. 5. Кодифікаційні роботи в УСРР у 1920-ті рр.: причини та особливості проведення в Україні. Правова система.	–	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Нормативне забезпечення НЕПу. 2. Порівняльний аналіз Конституцій УСРР 1919 р. і 1929 р. 3. Утворення Молдавської АСРР у складі УСРР. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	5

1	2	3	4	5	6
		6. Судові та правоохоронні органи в УСРР у 1920-ті рр.			
Тема 16. Держава і право УСРР в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.)					
1. Правове оформлення, зміст та наслідки колективізації та індустріалізації. 2. Голодомор в УСРР (1932-1933 рр.): причини, юридичне оформлення, наслідки. 3. Державне будівництво в Україні в першій половині 30-х рр. XX ст. Створення адміністративно-командної системи органів влади та управління. 4. Характеристика Конституції УСРР 1937 р. 5. Характеристика радянської правової, судово-прокурорської систем у період тоталітарно-репресивного режиму.	–	Семінарське заняття 5 1. Риси тоталітарної системи. Правове оформлення, зміст та наслідки колективізації та індустріалізації. 2. Державне будівництво в УСРР в першій половині 1930-х рр. Створення адміністративно-командної системи органів влади та управління. 3. Перебудова державного апарату згідно з Конституцією УСРР 1937 р. 3.1. Вищі і центральні органи влади й управління. 3.2. Місцеві органи влади й управління. 3.3. Судові та правоохоронні органи. 3.4. Основні права й обов'язки громадян. Виборче право. 3.5. Декларативний характер статей Конституції УСРР 1937	2	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Репресивно-каральні органи УСРР у 1930-х рр. 2. Конституція УСРР 1937 р.: суперечності та невідповідності Порівняльний аналіз Конституції УСРР 1929 р. і Конституції УСРР 1937 р. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	5

1	2	3	4	5	6
		р. про права і свободи. 4. Характерні ознаки розвитку радянського права (цивільне, трудове, земельне, кримінальне).			
Тема 17. Політико-правовий статус західноукраїнських земель (Галичина, Північна Буковина, Бессарабія та Закарпаття) у 1921-1939 рр.					
	–		–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Передумови, причини і хід примусового включення західноукраїнських земель до складу іноземних держав. 2. Правовий статус Галичини у складі Польщі. Організація українських націоналістів (ОУН): програмові постанови, устрій. 3. Правовий статус Північної Буковини та Бессарабії у складі Румунії. 4. Правовий статус Закарпаття у складі Чехословаччини. 5. Боротьба політичних	6

1	2	3	4	5	6
				партій у Західній Україні за українську державність: програмні положення, статуту, мета, результат. 6. Проголошення незалежності Карпатської України, органи державної влади, законодавство. Причини падіння Карпатської України. 7. Західноукраїнські землі в період загострення міжнародних відносин. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 18. Держава і право УРСР в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)					
Лекція 6 1. Правові засади входження західноукраїнських земель до СРСР-УРСР.	2		–	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Радянська анексія західноукраїнських земель,	5

1	2	3	4	5	6
2. Перебудова державного механізму УРСР на початку Другої світової війни. Право і суд УРСР в роки радянсько-нацистської війни. 3. «Новий порядок» в Україні. 4. Спроби відродження української національної державності в роки радянсько-нацистської війни.				юридичне оформлення їх входження до складу СРСР-УРСР. 2. Державний лад і права система в період Другої світової війни. 2.1. Перебудова державного механізму УРСР на початку Другої світової війни. 2.2. Надзвичайне радянське законодавство у період Другої світової війни. 2.3. Зміни в цивільно-правових відносинах; сімейному, трудовому, кримінальному та процесуальному праві. 2.4. Судові та правоохоронні органи в період війни. 3. Нацистський окупаційний режим та органи управління на окупованій території. Рух опору. 4. Спроби відродження	

1	2	3	4	5	6
				української національної державності. 4.1. Акт відновлення Української держави (30 червня 1941 р.): зміст, значення. 4.2. Початок формування українських органів влади. Українська головна визвольна рада (УГВР). 4.3. Діяльність Української повстанської армії (УПА). Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі. Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.	
Тема 19. Держава і право УРСР у повоєнні роки та в період «десталінізації» (1945 – перша половина 1960-х рр.)					
1. Процес «десталінізації» в УРСР, його характерні риси та юридичні наслідки. 2. Організація органів влади і управління в УРСР.	–	1. Процес «десталінізації» в УРСР, його характерні риси та юридичні наслідки. 2. Органи влади і управління УРСР.	–	Завдання 1. Питання для самостійного вивчення 1. Правове оформлення «десталінізації». 2. Основні повнова-	6

1	2	3	4	5	6
3. Загальна характеристика основних галузей права, органів суду, прокуратури та охорони громадського порядку УРСР (1945 р. – 1977 р.). Початок кодифікації республіканського законодавства. 4. Правові засади входження Кримської області до складу УРСР.		2.1. Найвищі органи державної влади УРСР. Законотворча діяльність ВР УРСР. Правові засади діяльності голів та депутатів, регламентація їхньої роботи у ВР УРСР. Робота постійних і тимчасових комісій ВР УРСР. 2.2. Органи влади і управління УРСР. Рада Міністрів, діяльність міністерств УРСР. 2.3. Місцеві органи державної влади і управління. 3. Діяльність органів суду, прокуратури та охорони громадського порядку. 4. Характеристика галузей права УРСР (1945-1977 рр.). 5. Правові засади входження Кримської області до складу УРСР.		ження ВР УРСР відповідно до Конституції республіки 1937 р. у повоєнні роки. 3. Правові засади діяльності голів та депутатів, регламентація їхньої роботи у ВР УРСР (1945-1977 роки). 4. Робота постійних і тимчасових комісій ВР УРСР. 5. Законодавча діяльність ВР УРСР (1945-1977 роки). <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 20. Розвиток правової та судової систем УРСР у період «застою» (середина 1960-х – середина 1980-х рр.)					
Лекція 7 1. Державний лад УРСР	2	1. Державно-правовий розвиток УРСР у період	–	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i>	5

1	2	3	4	5	6
(1978 р. – початок 1980-х рр.). 2. Конституція УРСР 1978 р. Правові основи та діяльність вищих органів влади та управління. 3. Правова, судова системи та правоохоронні органи.		«застою». 2. Конституція УРСР 1978 р. 2.1. Розробка і прийняття Конституції 1978 р. 2.2. Правовий статус УРСР як союзної республіки. 2.3. Вищі органи влади й управління республіки. 2.4. Місцеві органи влади й управління. 2.5. Судові та правоохоронні органи. 2.6. Права, свободи і обов'язки громадян. 3. Кодифікаційні роботи в УРСР 1960-70-ті рр. Загальна характеристика основних галузей права.		1. Розширення повноважень ВР УРСР згідно з Конституцією 1978 р. 2. Характеристика прав і обов'язків Президії ВР. Регламентація режиму роботи ВР. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Тема 21. Держава і право УРСР в період «перебудови» (1985-1991 рр.). Розпад СРСР					
Лекція 8 1. Реформування політичної системи в період «перебудови». Демократизація суспільно-політичного життя. 2. Державний лад. Зміни в статусі УРСР як союзної ре-	2	1. Передумови, періодизація та хід «перебудови». 2. Реформування державного апарату УРСР в період «перебудови». Характеристика змін і доповнень до Конституції УРСР 1978 р.	–	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Наслідки діяльності ВР УРСР (1978-1991 роки). 2. Обставини проголошення незалежності України.	5

1	2	3	4	5	6
спубліки. 3. Проголошення Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 р., її зміст і значення. 4. Причини та правове оформлення розпаду СРСР. 5. Прийняття, зміст та історичне значення Акта проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р.		3. Зміни у республіканському праві. 4. Судові та правоохоронні органи в період «перебудови». 5. Розпад СРСР: причини, наслідки. 6. Юридичне оформлення незалежності України: 6.1. Прийняття Декларації про державний суверенітет України, її характеристика. 6.2. Акт проголошення незалежності України, аналіз його змісту. 6.3. Всеукраїнський референдум 1 грудня 1991 р., його наслідки.		<i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
<i>Розділ 8. Розбудова Української держави та становлення національного права на межі століть: проблеми та перспективи</i>					
Тема 22. Розбудова незалежної України та становлення національного права					
1. Розвиток незалежної Української держави, творення її правової основи. 2. Розробка та прийняття Конституції України 1996 р., її загальна характеристика.	–	1. Розбудова незалежної Української держави. Творення її правової основи. 2. Розробка та прийняття Конституції України 1996 р., її характеристика.	–	<i>Завдання 1. Питання для самостійного вивчення</i> 1. Еволюція національної партійної системи в Україні після проголошення незалежності.	7

1	2	3	4	5	6
3. Причини і наслідки «помаранчевої революції» 2004 р. 4. Причини і наслідки «революції Гідності» 2013-2014 рр. 5. Джерела та характерні риси права.		3. Державний лад. 4. Суспільно-політичний розвиток України. 5. Причини і наслідки «Помаранчевої революції» 2004 р. 6. «Революція гідності» (2013 – 2014 рр.) та її значення. 7. Президентські та парламентські вибори 2014 р. 8. Джерела та характерні риси права.		2. Сучасний парламентаризм: проблеми теорії та практика. 3. Державно-правове будівництво в перші роки незалежності України. 4. Державні символи України та їх еволюція. 5. Перспективи реформування правової системи України. <i>Завдання 2. Скориставшись інформаційними джерелами опрацювати теоретичний матеріал по темі.</i> <i>Завдання 3. Виконати тестування самоконтролю знань за темою.</i>	
Разом по дисципліні	16		10		124

Розділ 5. Оцінювання результатів навчання

Таблиця 5.1 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права України» для здобувачів денної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
Модуль I. Вступ до історії держави і права України. Держава і право на території України від появи перших держав до середини XIV ст.		
<i>Розділ 1. Вступ до історії держави і права України. Генеза держави і права на території України: найдавніші часи</i>		
Тема 1. Вступ до історії держави і права України.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	-
	Разом:	-
Тема 2. Перші державні утворення та право на території України (від найдавніших часів до VI ст. н. е.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
<i>Розділ 2. Генеза держави і права на території України: княжа доба</i>		
Тема 3. Державний та суспільний устрій Київської Русі (України-Русі) (VII ст. – середина XIII ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	-
	Разом:	-
Тема 4. Джерела права та система права Київської Русі (України-Русі) (IX ст. – середина XIII ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
Тема 5. Галицько-Волинська держава і право (XI ст. – середина XIV ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	-
	Разом:	-

Назва модуля, теми	Вид навчальної роботи	Бали
Початкова модульна робота I		5
Модуль II. Держава і право на території України з другої половини XIV ст. до 1917 р.		
<i>Розділ 3. Генеза держави і права на території України: польсько-литовська доба; боротьба окремих українських земель за самостійність (друга половина XIV ст. – середина XVII ст.).</i>		
Тема 6. Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі іноземних держав.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
<i>Розділ 4. Генеза держави і права на території України: Запорозька Січ та Гетьманщина</i>		
Тема 7. Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
Тема 8. Українська держава і право в роки національно-визвольної війни українського народу (1648 р. – перша половина 1660-х рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	-
	Разом:	-
Тема 9. Українська державність і право за часів «руїни» та відновлення автономії Війська Запорозького (друга половина 1660-х рр. – середина XVIII ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
<i>Розділ 5. Генеза держави і права на території України: доба імперіалізму</i>		
Тема 10. Державність і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XVIII ст. – початок XX ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
Тема 11. Державно-правовий устрій на західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець XVIII – початок XX ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
Поточна модульна робота II		5
Модуль III. Держава і право на території України від 1917 р. – до сьогодні		
<i>Розділ 6. Генеза держави і права на території України: українська національно-демократична революція (1917 р. – 1920-ті рр.)</i>		
Тема 12. Відродження української національної державності в період 1917-1920 рр.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	4
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	Разом:	6
Тема 13. Виникнення і діяльність Західноукраїнської Народної Республіки (1918-1920-ті рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	-
	Разом:	-
<i>Розділ 7. Генеза держави і права на території України: радянська доба; боротьба західноукраїнських земель за державність</i>		
Тема 14. Державність і право на території України під владою більшовицьких Рад (1917-1920-ті рр.). Становлення радянської державності і права.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
Тема 15. Початок панування радянської державності і права на території України (1921 р. – початок 1929 р.). Українські землі в складі Союзу Радянських соціалістичних Республік.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
Тема 16. Держава і право УРСР в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
Тема 17. Політико-правовий статус західно-українських земель (Галичина, Північна Буковина, Бессарабія та Закарпаття) у 1921-1939 рр.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	-
	Разом:	-
Тема 18. Держава і право УРСР в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	-
	Разом:	-
Тема 19. Держава і право УРСР у повоєнні роки та в період «десталінізації» (1945 – перша половина 1960-х рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
Тема 20. Розвиток правової та судової систем УРСР у період «застою» (середина 1960-х – середина 1980-х рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
Тема 21. Держава і право УРСР в період «перебудови» (1985-1991 рр.). Розпад СРСР.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	2
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	3
<i>Розділ 8. Розбудова Української держави та становлення національного права на межі століть: проблеми та перспективи</i>		
Тема 22. Розбудова неза-	1. Відвідування лекції	-

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
лежної України та становлення національного права.	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	-
	Разом:	-
Поточна модульна робота III		5
Підсумковий контроль (екзамен)		40
Разом за семестр		100

Таблиця 5.2 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права України» для здобувачів денної форми навчання спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
Модуль I. Вступ до історії держави і права України. Держава і право на території України від появи перших держав до середини XIV ст.		
<i>Розділ 1. Вступ до історії держави і права України. Генеза держави і права на території України: найдавніші часи</i>		
Тема 1. Вступ до історії держави і права України.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Тема 2. Перші державні утворення та право на території України (від найдавніших часів до VI ст. н. е.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
<i>Розділ 2. Генеза держави і права на території України: княжа доба</i>		
Тема 3. Державний та суспільний устрій Київської Русі (України-Русі) (VII ст. – середина XIII ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Тема 4. Джерела права та система права Київської Русі (України-Русі) (IX ст.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	4
	3. Виконання завдань, передбачених	2

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
– середина XIII ст.).	планом самостійної роботи	
	Разом:	6
Тема 5. Галицько-Волинська держава і право (XI ст. – середина XIV ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Поточна модульна робота I		5
Модуль II. Держава і право на території України з другої половини XIV ст. до 1917 р.		
<i>Розділ 3. Генеза держави і права на території України: польсько-литовська доба; боротьба окремих українських земель за самостійність (друга половина XIV ст. – середина XVII ст.).</i>		
Тема 6. Джерела і система права, правовий статус українських земель у складі іноземних держав.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
<i>Розділ 4. Генеза держави і права на території України: Запорозька Січ та Гетьманщина</i>		
Тема 7. Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	3
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	Разом:	5
Тема 8. Українська держава і право в роки національно-визвольної війни українського народу (1648 р. – перша половина 1660-х рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Тема 9. Українська державність і право за часів «руїни» та відновлення автономії Війська Запорозького (друга половина 1660-х рр. – середина XVIII ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
<i>Розділ 5. Генеза держави і права на території України: доба імперіалі-</i>		

Назва модуля, теми	Вид навчальної роботи	Бали
<i>зму</i>		
Тема 10. Державність і право в українських землях у складі Російської імперії (друга половина XVIII ст. – початок XX ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Тема 11. Державно-правовий устрій на західноукраїнських землях у складі Австрійської та Австро-Угорської монархій (кінець XVIII – початок XX ст.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Поточна модульна робота II		5
Модуль III. Держава і право на території України від 1917 р. – до сьогодні		
<i>Розділ 6. Генеза держави і права на території України: українська національно-демократична революція (1917 р. – 1920-ті рр.)</i>		
Тема 12. Відродження української національної державності в період 1917-1920 рр.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	3
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	Разом:	5
Тема 13. Виникнення і діяльність Західноукраїнської Народної Республіки (1918-1920-ті рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
<i>Розділ 7. Генеза держави і права на території України: радянська доба; боротьба західноукраїнських земель за державність</i>		
Тема 14. Державність і право на території України під владою більшовицьких Рад (1917-1920-ті рр.). Становлення радянської державності і права.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	4
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	Разом:	6
Тема 15. Початок пану-	1. Відвідування лекції	-

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
вання радянської державності і права на території України (1921 р. – початок 1929 р.). Українські землі в складі Союзу Радянських соціалістичних Республік.	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Тема 16. Держава і право УРСР в період тоталітарно-репресивного режиму (1929-1939 рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	4
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	2
	Разом:	6
Тема 17. Політико-правовий статус західно-українських земель (Галичина, Північна Буковина, Бессарабія та Закарпаття) у 1921-1939 рр.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Тема 18. Держава і право УРСР в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Тема 19. Держава і право УРСР у повоєнні роки та в період «десталінізації» (1945 – перша половина 1960-х рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Тема 20. Розвиток правової та судової систем УРСР у період «застою» (середина 1960-х – середина 1980-х рр.).	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Тема 21. Держава і право УРСР в період «перебудови» (1985-1991 рр.). Роз-	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
пад СРСР.	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
<i>Розділ 8. Розбудова Української держави та становлення національного права на межі століть: проблеми та перспективи</i>		
Тема 22. Розбудова незалежної України та становлення національного права.	1. Відвідування лекції	-
	2. Обговорення теор. питання на семінарському (практ.) занятті	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	1
	Разом:	1
Поточна модульна робота III		5
Підсумковий контроль (екзамен)		40
Разом за семестр		100

Таблиця 5.3 – Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права України» для здобувачів спеціальності 081 «Право» освітньо-професійна програма «Право»

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Участь у предметних олімпіадах: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	2. Участь у конкурсах на кращого знавця дисципліни: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	10-30
	3. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	1-15
	4. Написання і захист наукового реферату з визначеної проблеми	0-5
2. Науково-дослідна	1. Участь в наукових гуртках («Ін-Юре»)	5-20
	2. Участь в наукових студентських клубах («Феміда»)	5-20
	3. Участь в конкурсах студентських робіт: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	4. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	5-15
	5. Підготовка публікації в наукових виданнях.	20
	6. Оформлення сценарного плану дидактичної гри	10-20
Разом		*

* Максимальна кількість додаткових балів для студента – 30.

Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

Нормативно-правові акти:

Конституція України

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України № 1401-VIII від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 28. Ст. 532. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

Парламентські декларації

2. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року № 1427-XII // Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>

3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року № 55-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. № 31. Ст. 429. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12>

Нормативно-правові акти передконституційного та конституційного регулювання

4. I Універсал Української Центральної Ради до українського народу, на Україні й поза Україною суцього (від 10 червня 1917 р.). К., 1917. URL: <http://static.rada.gov.ua/site/const/universal-1.html>

5. II Універсал Української Центральної Ради (від 3 липня 1917 р.). К., 1917. URL: <http://static.rada.gov.ua/site/const/universal-2.html>

6. III Універсал Української Центральної Ради (від 7 (20) листопада 1917 р.). К., 1917. URL: <http://static.rada.gov.ua/site/const/universal-3.html>

7. IV Універсал Української Центральної Ради (від 9 січня 1918 р.). К., 1918. URL: <http://static.rada.gov.ua/site/const/universal-4.html>

8. Грамота до всього українського народу від 29 квітня 1918 р. Державний Вістник. 1918, 16 травня. N 1. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0003300-18>

9. Конституційний Договір між Верховною Радою України і Президентом України «Про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України» від

8 червня 1995 р. // Урядовий кур'єр. 1995. 10 червня. С. 5-6; Голос України. 1995. 10 червня.

10. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки 1937 р.: із змінами і доповненнями, прийнятими на 3 і 4 сесіях Верховної Ради УРСР четвертого скликання. К. : Вид.-во Верховної Ради УРСР. 1957. 58 с. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/001_001

11. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки: прийнята на позачерговій сьомій сесії Верховної Ради Української РСР дев'ятого скликання 20 квітня 1978 р. / УРСР. Конституція. К. : Політвидав України, 1986. 46 с. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/888-09/ed19780420>

12. Конституція Української Соціалістичної Радянської Республіки 1919 р. К., 1919. URL: <http://search.ligazakon.ua/ doc2.nsf/link1/CONST28.html>

13. Конституція Української Соціалістичної Радянської Республіки 1929 р. Харків, 1929. URL: <http://static.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1929.html>

14. Конституція (Основний закон) України: проект Конгресу Українських Націоналістів / Конгрес Українських Націоналістів. К. : [б.в.], 1994. 48 с.

15. Конституція України (Української Народної Республіки або Народної Республіки України): альтернативний варіант: Проект. К. : [б.в.], 1996. 39 с.

16. Конституція Української Гетьманської Держави. Львів: Право ; К.: [б.в.], 1997. 159 с.

17. Основний Закон «Самостійної України» спілки народу українського, 1905 р. (Проект утворений групою членів Української Народної Партії, УНП). URL: http://nbuviap.gov.ua/asambleya/osnovny_zakon_samostiynoi_ukrainy_1905.php

18. Пакти і Конституції Української козацької держави: до 300-річчя укладення / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Держ. арх. служба України, Центр. держ. іст. арх., м. Київ ; [відп. ред. В. А. Смолій ; упоряд.: М. С. Трофимук, Т. В. Чухліб]. Вид. факс. Л. : Світ, 2011. 440 с.

19. Про тимчасовий державний устрій України: Закон від 29 квітня 1918 р. // Державний Вістник. 1918, 16 травня. N 1. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0004300-18>

20. Тимчасовий основний закон про державну самостійність українських бувшої Австро-Угорської монархії, ухвалений Українською Національною Радою на засіданню 13 листопада 1918:

Закон від 13 листопада 1918 р. Конституційні акти України. 1917-1920. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0009300-18>

Історичні та історіографічні джерела

21. Бандера С. Перспективи Української Революції [Текст] / С. Бандера. - Репр. вид. Дрогобич : Відродження, 1998. 640 с.

22. Боплан Г. Л. де. Опис України, кількох провінцій Королівства Польського, що тягнуться від кордонів Московії до границь Трансільванії, разом з їхніми звичаями, способом життя і ведення воен. Пер. з фр. Я.І.Кравця, З.П.Борисюк. К.: Наук.думка; Кембрідж (Мас.): Укр. наук. інт-т, 1990. 256 с. URL: http://history.org.ua/LiberUA/e_dzherela_Boplan_1990/e_dzherela_Boplan_1990.pdf

23. Володимир Мономах. Поучення / Володимир Мономах; пер. Л. Махновця. URL: <http://litopys.org.ua/litop/lit27.htm>

24. Галицько-Волинський літопис (за Іпатським списком). У кн.: Галицько-Волинська держава XII-XIV ст. Л.: Світ, 2002. URL: <http://litopys.org.ua/links/galvol.htm>

25. Гетьманщина мовою документів і матеріалів другої половини XVII-XVIII ст.: зб. док. і матеріалів: хрестоматія-посіб. / Глухівський держ. історико-культурний заповідник у місті Глухові; уклад. В. І. Белашов. Глухів: РВВ ГДПУ, 2006. 184 с.

26. Грушевський М. Історія України-Руси. Т. 1-10. / М. С. Грушевський. Нью Йорк, 1954-1958. URL: <http://diasporiana.org.ua/>

27. Джерела з історії Національно-визвольної війни 1648-1658 рр. Т.1. (1648-1649 рр.). Київ, НАН України, 2012. 680 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-6572-1/978-966-02-6572-1.pdf>

28. Джерела з історії Національно-визвольної війни 1648-1658 рр. Т.2. (1650-1651 рр.). Київ, НАН України, 2013. 694 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Mytsyk_Yurii/Dzherela_z_istorii_Natsionalno-vyzvolnoi_viiny_ukrainskoho_narodu_16481658_rr_T_2_16501651_rr.pdf

29. Джерела з історії Національно-визвольної війни 1648-1658 рр. Т.3. (1653-1654 рр.). Київ, НАН України, 2014. 424 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-7361-0/978-966-02-7361-0.pdf>

30. Джерела з історії Національно-визвольної війни 1648-1658 рр. Т.4. (1655-1658 рр.). Київ, НАН України, 2015. 540 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Mytsyk_Yurii/Dzherela_z_istorii_Natsionalno-vyzvolnoi_viiny_ukrainskoho_narodu_16481658_rr_T_4_16551658_rr.pdf

31. Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.: зб. док. / АН України, Археогр. коміс., Ін-т укр. археогр., Центр. наук. б-ка ім. В.І.Вернадського, Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького; упоряд.,

авт. передм. та комент. В. Й. Горобець; відп. ред. Л. А. Дубровіна. К.: Наукова думка, 1993. 392 с.: іл.

32.Документи українського козацтва XVI першої половини XVII ст.: універсали, листування, угоди, присяги / Нац. акад. наук України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського; упоряд. В.А. Брехуненко, [та ін.]. К.: [б. в.], 2016. 608 с.

33.Західно-Українська Народна Республіка 1918-1923: документи і матеріали [керівник роботи і відповід. ред., автор передмови О. Карпенко]. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003. Т. 2. Державотворчі й адміністративно-організаційні процеси / [укладачі О. Карпенко, К. Мицан]. 700 с.

34.Збірник законів Української РСР і указів Президії Верховної Ради Української РСР. 1938-1973: у 2-х т. Т. 1. К.: Політвидав України, 1974. 745 с.

35.Збірник законів Української РСР і указів Президії Верховної Ради Української РСР. 1938-1973: в 2-х т. / упоряд. З. К. Калінін; ред. Я. Я. Колотуха. К.: Політвидав України, 1974. Т. 2. 1974. 734 с.

36.Історія русів / укр. пер. І. Драч; іл. О. Штанко; передм. В. Шевчук. К.: Веселка, 2001. 365 с. URL: <http://litopys.org.ua/istrus/rusiv.htm>

37.Літопис руський. К., 1990. 590 с.

38.Літопис Самовидця. К.: Наукова думка, 1971. 208 с.

39.Міхновський М. Самостійна Україна / М. Міхновський. К.: [б.в.]; Л.: Всеукраїнське політичне об'єднання Державна Самостійність України, 1991. 22 с.

40.Національно-визвольна війна в Україні 1648-1657. Збірник за документами актових книг. / За заг. ред. Л. Сухих. К., 2008. 1014 с.

41.Права, за якими судиться малоросійський народ. 1743 / НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського; упоряд. та авт. нарису К. А. Вислобоков; відп. ред. та авт. передм. Ю. С. Шемшученко. К.: [б.в.], 1997. 547 с.

42.Руська Правда (Академічний список) [під. ред. Р. Лашенка]. Прага: Друк державної друкарні у Празі, 1927. 24 с. URL: <http://diasporiana.org.ua/>

43.Українська Повстанська Армія: 1942-1952: Документи і матеріали / П. Мірчук. Л.: Просвіта, 1991. 448 с.

44.Хрестоматія з історії держави і права України. У 2-х т. Т.1. 3 найдавніших часів до початку XX ст.: Навч. посібник / за ред. В. Д. Гончаренко. Х.: Ін Юре, 1997. 464 с.

45.Хрестоматія з історії держави і права України: навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти: [у 2-х т.]. Т.2. Лютий 1917-

1996 р. / [за ред. В. Д. Гончаренка; уклад. В. Д. Гончаренко, А. Й. Рогожин, О. Д. Святоцький]. К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2000. 728 с.

46. Хрестоматія з історії держави і права України: Навч. посібник / [та ін.]; Упоряд. А.С. Чайковський. К.: Юрінком Інтер, 2003. 656 с.

47. Яворницький Д.І. Історія Запорізьких козаків [Текст] : повне видання / Д.І. Яворницький ; пер. з рос. І. Сварник. К. : ФОП Стебеляк, 2015. 1072 с.

Основні рекомендовані джерела інформації:

48. Єрмолаєв В. М. Історія держави і права України: підручник. Х. : Право, 2021. 472 с.

49. Іванов В. Історія держави і права України: підручник. К. : КУП НАНУ, 2013. 892 с.

50. Історія держави і права України: підручник / В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмолаєв, В. О. Рум'янцев, та ін. ; за ред. В. Д. Гончаренко. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ : Право, 2019. 552 с.

51. Історія держави і права України: курс лекцій / [В. М. Щербатюк та ін.]; за ред. д-ра іст. наук, проф. В. М. Щербатюка ; Нац. акад. внутр. справ. Київ : Фенікс, 2018. 495 с.

52. Кульчицький В.С. Історія держави і права України: Академічний курс: підручник для студентів вузів / В.С. Кульчицький, Б.Й. Тищик. К.: Ін Юре, 2008. 624 с.

53. Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навч. посіб. 6-те вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 471 с. URL: http://pidruchniki.com/17390617/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini

54. Серeda А.М. Історія держави і права України. Ч. 1 : навч. посіб. / А.М. Серeda. Запоріжжя : ФОП Зеленкевич Л.П. ; Суми : Університетська книга, 2010. 332 с.

55. Терлюк І Я. Історія держави і права України: навчальний посібник. Вид. 4-те, зі змінами / І. Я. Терлюк. К. : Видавничий дім «Кондор», 2018. 772 с.

56. Тищик Б.Й. Історія держави і права України: академічний курс : підручник / Б.Й. Тищик, І.Й. Бойко. К. : Ін Юре, 2015. 808 с. URL:

http://pidruchniki.com/75232/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini

57. Трофанчук Г. І. Історія держави та права України: навч. посібник / Г. І. Трофанчук. 3-тє вид., стер. К.: Юрінком Інтер, 2022. 568 с.

58. Українська державність: історико-правничі нариси / за заг. ред. В. А. Смолія. К.: Юридичне видавництво «Право України», Всеукраїнська правозахисна організація «Меморіал» імені Василя Стуса, 2021. 976 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

59. Антологія української юридичної думки. В 10 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Том 9: Юридична наука радянської доби. К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2004. 848 с.

60. Антологія української юридичної думки. В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Том 2: Історія держави і права України: Руська Правда / Упорядники: І. Б. Усенко, Т. І. Бондарук, І. В. Музика, І. К. Омельченко; відп. редактор І. Б. Усенко. К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2002. 592 с.

61. Антологія української юридичної думки. В 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Том 3: Історія держави і права України: козацько-гетьманська доба / Упорядники: І. Б. Усенко, Т. І. Бондарук, О. О. Самойленко; відп. редактор І. Б. Усенко. К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. 584 с.

62. Бабій Б. М. Возз'єднання Західної України з Українською РСР; АН УРСР. Сектор держави і права. К.: Видавництво АН УРСР, 1954. 196 с.

63. Бабій Б. М. Місцеві органи державної влади Української РСР в 1917-1920 рр.; АН УРСР, Сектор держави і права. К.: Видавництво АН УРСР, 1956. 268 с.

64. Бабій Б. М. Українська радянська держава в період відбудови народного господарства (1921-1925 рр.); АН УРСР, Сектор держави і права. К.: Вид-во АН УРСР, 1961. 384 с.

65. Бандурка О. Парламентаризм в Україні: становлення і розвиток. Монографія / О. М. Бандурка, Ю. Д. Древаль. Х.: 1999. 133 с.

66. Бедрій М. М. Копні суди на українських землях у XIV-XVIII ст.: історико-правове дослідження: моногр. Л.: Галицький друкар, 2014. 264 с.

67. Бойко І. Й. Держава і право Гетьманщини: навч. посіб. для студ. вищих та середніх спец. юрид. навч. закл. і ф-тів. Л., 2000. 120 с.

68. Бойко І. Й. Історія держави і права України: практикум для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. України / І. Й. Бойко, М. М. Кобилецький, Л. Е. Ясінська; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Дрогобич: Коло, 2011. 331 с.

69. Бойко І. Й. Правове регулювання цивільних відносин в Україні (IX-XX ст.): [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів]. К.: Атіка, 2013. 348 с.

70. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / редколегія В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко, О. В. Петришин. Х.: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с.

71. В'ятрович В. Історія з грифом "Секретно". Українське XX століття / В. В'ятрович. Л.: Часопис, 2013. 700 с.

72. Гавриленко О. А. Античні держави Північного Причорномор'я: біля витоків вітчизняного права (кінець VII ст. до н.е. перша половина VI ст. н.е.): моногр. Х.: Парус, 2006. 352 с.

73. Гавриленко О. А. Історія держави і права України. Стародавня доба: навч. посіб. / О. А. Гавриленко. Х.: ХНУВС, 2011. 63 с.

74. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України з додатками та доповненнями / М. С. Грушевський. Донецьк : БАО, 2009. 736 с.

75. Грушевський М. С. Ілюстрована історія України; за ред. О. П. Арістова. К.: Видавець Л. Д. Россінський, 2009. 560 с.

76. Гуз А. М. Історія держави і права України. Джерела права періоду Київської Русі: навчальний посібник для студентів вузів / А. М. Гуз. К.: КНТ, 2007. 70 с.

77. Гуржій О. І. Історія козацтва. Держава - військо - битви / О. І. Гуржій, Т. В. Чухліб. Київ : Арій, 2015. 480 с.

31. Гуржій О. Переславська рада очима істориків, мовою документів / О. Гуржій, Т. Чухліб. Київ, 2003. 436 с.

78. Дахно І. І. Історія держави і права: навч. посібник / І. І. Дахно. Київ : Центр учб. л-ри, 2013. 658 с.

79. Енциклопедія історії України (ЕІУ) у 10 т. Т. 1-10. К.: Наукова думка, 2003–2013. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>

80. Єрмолаєв В. Вищі представницькі органи влади в Україні: історія, теорія та практика: моногр. Х.: Право, 2017. 448 с.

81. Єрмолаєв В. Історія вищих представницьких органів влади в Україні: Навч. посібник для студентів вузів. Х.: Право, 2007. 278 с.

82. Жвалюк В. Р. Податкові органи російської імперії в Україні у другій половині XIX на початку XX ст.: Організаційно-правові засади діяльності: Монографія. К.: Атіка, 2001. 176 с.

83. Заруба В. М. Історія держави і права України: навч. посібник / В. М. Заруба. К.: Центр учб. л-ри, 2005. 224 с.

84. Захарченко П. П. Історія держави і права України. К.: Атіка, 2004. 368 с.

85. Іванов В. М. Історія держави і права України: навчальний посібник / В. М. Іванов. К.: Атіка, 2003. 416 с.

86. Іванов В. М. Історія держави і права України: Підручник для студентів вузів / В. М. Іванов. К.: МАУП, 2007. 550 с.

87. Історія держави і права України / За ред. В. Д. Гончаренка. Х.: Право, 2013. 704 с. URL: http://pidruchniki.com/1584072054892/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_u_krayini

88. Історія держави і права України : підручник / В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмолаєв, В. О. Рум'янцев та ін.; за ред. В. Д. Гончаренка. Х. Право, 2013. 704 с.

89. Історія держави і права України : Підручник / за ред. А.С. Чайковський. К.: Юрінком Інтер, 2004. 512 с.

90. Історія держави і права України в схемах і таблицях: для студ. І курсу / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого; уклад. В. Д. Гончаренко [та ін.]. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2006. 41 с.

91. Історія держави і права України. Курс лекцій / В.М. Щербатюк (кер. авт. кол.), П.П. Захарченко, О.В. Кузьминець та ін.; за ред. В.М. Щербатюка. К.: Видавництво «Фенікс», 2018. 496 с.

92. Історія держави і права України. У 2-х ч. Ч.1: Підручник / А.Й. Рогожин, М.М. Страхов, В. Д. Гончаренко, [та ін.]; за ред. А.Й. Рогожина. К.: Ін Юре, 1996. 368 с.

93. Історія держави і права України. У 2-х ч. Ч.2: Підручник / А.Й. Рогожин, М.М. Страхов, В. Д. Гончаренко, [та ін.]; за ред. А.Й. Рогожина. М.: Ін Юре, 1996. 448 с.

94. Історія держави і права України. Ч.1: Підручник / за ред. А.Й. Рогожина. Х.: Вид-во "Основа" при ХДУ, 1993. 432 с.

95. Історія держави і права України: академічний курс: підручник у 2-х томах для вузів / ред. В. Я. Тацій. К.: Ін Юре, 2000. Т. 1. 2000. 648 с.

96. Історія держави і права України: академічний курс: підручник у 2-х томах для вузів / ред. В. Я. Тацій. К.: Ін Юре, 2000. Т. 2. 2000. 580 с.

97. Історія держави і права України: Навч. посібник для вузів / ред. А. С. Чайковський К. : Юрінком Інтер, 2004. 512 с.

98. Історія держави і права України: хрестоматія / уклад. В. П. Самохвалов [та ін.]; ред. О. О. Шевченко. К.: Вентурі, 1996. 224 с.

99. Історія держави і права України: хрестоматія-практикум: навч. посіб. для студентів ВНЗ України напряму підгот. 6.030202 "Міжнародне право" / О. А. Гавриленко, І. А. Логвиненко, Л. В. Новікова; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 346 с.

100. Історія держави і права Української РСР: В 2-х т. 1917-1967. Т.2. 1937-1967 / За заг. ред. Б.М. Бабій. К.: Наукова думка, 1967. 427 с.

101. Історія Запорізької Січі / відповід. ред. В. А. Смолій. К. : Арії, 2015. 240 с.

102. Історія українського козацтва: у 2 т. Т. 1 : нариси / відповід. ред. В. А. Смолій. 2-ге вид. К. : Києво-Могилян. акад., 2011. 800 с.

103. Історія українського козацтва: у 2 т. Т. 2 : нариси / відповід. ред. В. А. Смолій. К. : Києво-Могилян. акад., 2011. 724 с.
104. Капелюшний В. П. Історія держави і права України: навч. посіб. в схемах, табл. і визначеннях основних термінів для студ. юрид. вузів та ф-тів / В. П. Капелюшний, С. В. Кудін. К.: Олан, 2001. 224 с.
105. Козаченко А.І. Короткий курс лекцій з «Історії держави і права України» для студентів заочної форми навчання: Навчальний посібник / А.І.Козаченко, В.В. Стрілець. Полтава: «Полтавський літератор», 2009. 93 с.
106. Конституційні акти України. 1917-1920: Невідомі Конституції України. К., 1992. 271 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Yanevskyi_Danylo/Konstytutsiini_akty_Ukrainy_1917-1920_Nevidomi_konstytutsii_Ukrainy/
107. Кошкіна С. Майдан. Нерозказана історія: головне розслідування подій Революції Гідності. К. : Брайт Стар Паблішинг, 2015. 400 с.
108. Кресін О. В. Політико-правова спадщина української політичної еміграції першої половини XVIII століття: Монографія / О. Кресін. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 468 с.
109. Кузьминець О. В. Історія держави і права України: навчальний посібник / О. В. Кузьминець, В. С. Калиновський, П. А. Дігтяр. К.: Україна, 2000. 430 с.
110. Кульчицький В. С. Історія держави і права України: Навч. посібник / В. С. Кульчицький, М. І. Настюк, Б. Й. Тищик. Л.: Світ, 1996. 296 с.
111. Кульчицький В. С. Історія держави і права України: Навч. посібник / В. С. Кульчицький, Б. Й. Тищик. К.: Атіка, 2001. 320 с.
112. Лашенко Р. М. Лекції по історії українського права. К. : Україна, 1998. 256 с.
113. Лісна І. С. Становлення державності в Галичині (1918-1923 рр.). Монографія. Тернопіль, 2001. 92 с. URL: <http://library.tneu.edu.ua/files/EVD/gali4ina.pdf>
114. Михайленко П. П. Нариси з історії кримінального законодавства Української РСР / П. П. Михайленко; відп. ред. Б. М. Бабій; АН УРСР. Сектор держави і права. К.: АН УРСР, 1959. Ч. 1. 1959. 438 с.
115. Мірчук П. Українська державність, 1917-1920 / П. Мірчук. Філадельфія: [б. в.], 1967. 400 с.
116. Музиченко П. П. Історія держави і права України: навч. посіб.: 5-те вид., випр. і доп. К.: Т-во „Знання», КОО, 2006. 437 с.

117. Музиченко П. П. Практикум з історії держави і права України: навчальний посібник для студентів вузів / П. П. Музиченко, Н. І. Долматова, Н. М. Крестовська. К.: Вікар, 2002. 422 с.
118. Олійник А. Ю. Основи історії та теорії держави і права: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2015. 200 с.
119. Орленко В. І. Історія держави і права України (в таблицях та схемах): навч. посіб. / В. І. Орленко, В. В. Орленко; Київ. нац. торг.-екоп. ун-т. К.: КНТЕУ, 2010. 311 с.
120. Орленко В. І. Історія держави і права України: посібник для підготовки до іспитів / В. І. Орленко, В. В. Орленко. К. Паливода А. В., 2011. 162 с.
121. Перша Конституція України гетьмана Пилипа Орлика. 1710 рік / пер. з лат. та прим. М. Трофимук; мал. О. Штанко; передм. та заг. наук. ред. О. Прицак. К.: Веселка, 1994. 76 с.
122. Правда Руська Ярослава Мудрого: початок вітчизняного законодавства: навч. посіб. / уклад.: Г. Г. Демиденко, В. М. Єрмолаєв; вступ. сл. В. Я. Тація. 2-ге вид., змін. та допов. Х.: Право, 2017. 392 с.
123. Правда Руська Ярослава Мудрого: початок законодавства Київської Русі: навч. посіб. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; [уклад.: Г. Г. Демиденко, В. М. Єрмолаєв]. Х.: Право, 2014. 341 с.
124. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / редколегія В. Я. Тацій. Х.: Право, 2008.
125. Сергійчук В. ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. К., 1996. URL: http://history.org.ua/LiberUA/e_dzherela_OUN_UPA/e_dzherela_OUN_UPA.pdf
126. Середа А. М. Історія держави і права України. Ч. 1 : навч. посіб. Запоріжжя : ФОП Зеленкевич Л.П.; Суми : Університетська книга, 2010. 332 с.
127. Снайдер Т. Криваві землі: Європа між Гітлером и Сталіним / Тімоті Снайдер. К.: Дуліби, 2015. 584 с. URL: <http://timothysnyderbloodlands.com/index.php/chitat>
128. Сокальська О. Історія держави і права України: навч.-метод. посібник. К. : Ін-т крим.-викон. служби, 2014. 152 с.
129. Субтельний О. Україна: Історія: навчальний посібник. 3-ге вид., перероб. і доп. К.: Либідь, 1993. 720 с. URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/119/49/>
130. Терлюк І Я. Історія держави і права України: навчальний посібник для студентів вузів. К. : Атіка, 2011. 943 с. URL: http://pidruchniki.com/1584072045407/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_u_krayini
131. Терлюк І. Я. Історія держави і права України : Навч. посібник-практикум / І. Я. Терлюк. К. : Атіка, 1999 (; К.). 192 с.

132. Терлюк І. Я. Історія українського права від найдавніших часів до XVIII століття: навч. посібник з історії держави і права України; Львівський ін-т внутрішніх справ при НАВС України, НДІ масової комунікації. Л.: [б.в.], 2003. 154 с.

133. Тищик Б. Й. Західно-українська Народна Республіка (1918-1923). Історія держави і права. Л.: Тріада плюс, 2001. 392 с.

134. Тищик Б. Й. Становлення української державності на західноукраїнських землях напередодні і в роки Другої світової війни. Л.: Тріада плюс, 2006. 92 с.

135. Томенко М. В. Україна: історія Конституції. К.: Генеза, 2015. 144 с.

136. Трофанчук Г. І. Історія держави та права України: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2011. 384 с. URL: http://pidruchniki.com/1237042343223/pravo/istoriya_derzhavi_ta_prava_ukrayini

137. Трофанчук Г. І. Історія держави та права України: навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2016. 568 с.

138. Чубатий М. Огляд історії українського права: історія джерел та державного права; за ред. доц. В. Іваненка. Мюнхен; К.: Ноосфера, 1994. 224 с.

139. Шукін В. В. Історія держави і права України [Текст]: словник термінів і понять / В. В. Шукін, Н.В. Сугацька, А.М. Павлюк. К.: Кондор, 2011. 284 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/Volodymyr_Shchukin/publication/301199075_Istoria_derzavi_i_prava_Ukraini_Slovnik_terminiv_i_ponat_VV_Sukin_NV_Sugacka_AM_Pavluk_-_Kiiv_Kondor_2011_-_284_s/links/570e051d08aed31341cf8bdb/Istoria-derzavi-i-prava-Ukraini-Slovnik-terminiv-i-ponat-VV-Sukin-NV-Sugacka-AM-Pavluk-Kiiv-Kondor-2011-284-s.pdf

140. Юридична енциклопедія: в 6-ти т.: К.: Вид-во «Українська енциклопедія», 1998-2004.

141. Яковлів А. Основи Конституції УНР. Нью Йорк: Українське видавництво "Говерля", 1964 (1-е видання Париж, 1935). 63 с. URL: <http://diasporiana.org.ua/politologiya/164-yakovliv-a-osnovi-konstitutsiyi-unr/>

142. Яковлів А. Український Кодекс 1743 р. «Права, по которым судится малороссийский народ». Його історія, джерела та системний виклад змісту / А. Яковлів. Мюнхен, 1949. 214 с.

143. Яковлів А. Українсько-московські договори в XVII – XVIII віках / А. Яковлів. Варшава, 1934. 182 с.

144. Яневський Д. Маловідомі конституційні акти України 1917-1920 рр. К., 1991. 68 с.

145. Яцишин М.М. Історико-правові засади кримінально-виконавчої політики України: моногр. / М.М. Яцишин. Луцьк: Волн. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 448 с.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення:

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо. Мережеві сервіси Google.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word.
2. Microsoft Excel.
3. Microsoft Power Point.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу:

1. Історія держави і права України: Завдання для аудиторного тестування для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 081 «Право» / В. А. Орел. URL: <http://10.0.0.176/>

2. Історія держави і права України: Дистанційний курс з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 081 «Право» / В. А. Орел. URL: <http://el.puet.edu.ua/>

Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google : Пошукова системи Інтернет. URL: <https://www.google.com.ua>

Електронні ресурси/бібліотеки з історії України, історії держави і права України

1. Віртуальний тур українськими музеями просто неба. URL: <https://museums.authenticukraine.com.ua/ua/>

2. Діаспоріана: Проект зі збереження інтелектуальної спадщини української еміграції. URL: <http://diasporiana.org.ua/>

3. Збруч. URL: <https://zbruc.eu>

4. ЗРОЗУМІЛО! (Освітня онлайн-платформа). Курс «Єдина Україна: становлення національної ідентичності». URL: <https://courses.zrozumilo.in.ua/courses/course-v1:eef+EEF-046+Nov2023/about>

5. Електронна бібліотека «Україніка». URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?C21COM=F&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB>

6. Електронний архів українського визвольного руху. URL: <https://avr.org.ua/>

7. Енциклопедія історії України: Інститут Історії України НАН України. URL: <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?C21COM=F&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU>
8. Ізборник. URL: <http://litopys.org.ua/>
9. Інститут держави і права ім. В.М. Корецького: НАН України. URL: http://idpnan.org.ua/naukovi_viddili_institutu_viddil_istorikopravovih_dosl_idjen.html
10. Інститут Історії України НАН України: офіційний веб-сайт. URL: <http://history.org.ua/uk>
11. Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського: НАН України. URL: <http://archeos.org.ua/>
12. Історична правда. URL: <http://istpravda.com.ua/>
13. Історичний портал. URL: <http://historians.in.ua/>
14. Лікбез. Історичний фронт. URL: <http://likbez.org.ua/ua/>
15. Літопис УПА. Веб-сайт Літопису Української Повстанської Армії. URL: <http://www.litopysupa.com/main.php?pg=0>
16. Національний музей історії України. URL: <http://nmiu.com.ua/>
17. ОУН-УПА. URL: <http://oun-upa.national.org.ua/>
18. Офіційний веб-портал Державної архівної служби України. URL: <http://archives.gov.ua/>
19. Україна Incognita. URL: <https://incognita.day.kyiv.ua>
20. Українська Друга світова. URL: <http://ww2.memory.gov.ua/>
21. Український інститут національної пам'яті. URL: <http://memory.gov.ua/>
22. УКУЛЬТУРА UCULTURE (Платформа для знайомства з українською культурою). URL: <https://uculture.com.ua/>
23. Цей день в історії. URL: <https://jnsn.com.ua/m/h.shtml>
24. Центр досліджень визвольного руху. URL: <http://cdvr.org.ua/>
25. Читиво (вільна онлайн-бібліотека україномовної літератури). URL: <https://chtyvo.org.ua/>
26. UKRAINIAN HISTORICAL LIBRARY. URL: <http://ukrhistory.narod/>
27. Prometheus (освітня платформа України). Курс «Qırım: Крим – це ми». URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Prometheus+QIRIM101+2021_T2
28. Prometheus (освітня платформа України). Курс «Новітня історія України: від початку Другої світової війни до сучасності». URL: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:KNU+101+2014_T2
29. Educational Era (студія онлайн-освіти). Курс «Розсекречені: онлайн-курс про роботу з архівами КГБ». URL: https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:Renaissance+KGB_4+2019_0512/about

30. Educational Era (студія онлайн-освіти). Курс «Зародження української нації». URL: <https://courses.ed-era.com/courses/EdEra/hi102/Hi102/about>

31. Educational Era (студія онлайн-освіти). Курс «Ukrainian Culture : Understanding the Country and Its People». URL: <https://www.udemy.com/course/ukrainian-culture-understanding-the-country-and-its-people/>

32. Educational Era (студія онлайн-освіти). Курс «Crimea: History and People». URL: <https://www.udemy.com/course/crimea-history-and-people/>

Офіційні веб-сайти органів державної влади України

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт. URL: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index//>.

2. Історія українського парламентаризму: від Віча Київської Русі до Верховної Ради України : офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Бібліотечно-бібліографічні ресурси. URL: <http://lib.rada.gov.ua/static/excursion/parlamentaryzm.html>

3. Президент України : офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua/>.

4. Урядовий портал : єдиний веб-портал виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Бібліотечно-бібліографічні ресурси

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ : Бібліотечно-бібліографічні ресурси : Бібліографічний моніторинг. URL: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Інтернет-сторінка. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. URL: http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.

4. Національна парламентська бібліотека України : веб-сайт. URL: <http://www.nplu.org.ua/resources/resources.htm>.

5. Електронний каталог бібліотеки Полтавського університету економіки і торгівлі: веб-сайт. URL: <http://catalog.uccu.org.ua/opacunicode/>